

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 224

Afet Sigortaları Kanunu Tasarısı ve Zorunlu
Deprem Sigortasına Dair Kanun Hükmünde
Kararname ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve
Turizm Komisyonu ile Plan ve Bütçe
Komisyonu Raporları
(1/583,1/247)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• Kanun Tasarıları Yenileme Tezkeresi ve Listesi	4
• 1/583 Esas Numaralı Tasarının	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	5
- Genel Gerekçesi	5
- Madde Gerekçeleri	9
• 1/247 Esas Numaralı Kanun Hükmünde Kararnamenin	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	15
- Genel Gerekçesi	15
- Madde Gerekçeleri	16
- Metni	19
• Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu	24
• Muhalefet Şerhleri	26
• Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu	32
• Muhalefet Şerhleri	41
• Tasarı Metni	47
• Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	47

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

5/3/2012

Genel Müdürlüğü

Sayı: B.02.0.KKG/101-30/1054

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığımıza sunulan ve İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ekli listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulu'na uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

LİSTE

Esas No.	Hükümsüz Sayılan Kanun Tasarılarının Adı :
1/643	Afet Sigortaları Kanunu Tasarısı
1/777	Ereğli Havzai Fahmiyesi Maden Amelesinin Hukukuna Müteallik Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı
1/804	Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanunu Tasarısı
1/924	Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-160/3724

29/08/2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulu’nca 14/7/2008 tarihinde kararlaştırılan “Afet Sigortaları Kanunu Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR	
(1/583)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Ülkemiz, jeolojik yapısı ve iklim özellikleri nedeniyle büyük can ve mal kayıplarına yol açan doğal afetlerle sıkça karşılaşan ülkelerin başında gelmektedir. Ülkemizde etkili olan doğal afetleri deprem, heyelanlar, su baskınları, kaya düşmeleri, çığ, fırtına ve benzeri olarak sıralamak mümkündür. Son altmış yıl içerisinde doğal afetlerin yol açtığı yapısal hasar istatistikleri dikkate alındığında, bu tür hasarların 2/3'ünün deprem nedeniyle meydana geldiği görülmektedir. Bu nedenle, ülkemizde doğal afet denilince akla öncelikle depremler gelmektedir. Şu anda geçerli bulunan deprem bölgeleri haritası esas alındığında, ülkemiz topraklarının % 96'sının farklı oranlarda tehlikeye sahip deprem bölgeleri içerisinde olduğu ve nüfusumuzun % 98'inin bu bölgelerde yaşadığı görülmektedir. Bu oranlar, ülkemizin bir deprem ülkesi olduğu gerçeğini çarpıcı bir şekilde ortaya koymaktadır.

Deprem, başta afetin meydana geldiği bölgeler olmak üzere tüm ülkeyi etkilemekte ve dolayısıyla ülkede yaşayan vatandaşların hepsi depremin sonuçlarından belli ölçüde etkilenmektedir. Ortaya çıkan maddi zararların telafi edilmesi, deprem bölgesinde normal hayata dönülebilmesi, acil yardıma ihtiyaç duyan kimselerin bu ihtiyaçlarının giderilmesi ve benzeri amaçlar için yapılan harcamalar ülke ekonomisine ve Devlete büyük bir mali yük getirmektedir. Bunun en çarpıcı örneğini oluşturan 17 Ağustos ve 12 Kasım 1999 depremleri, ekonomik ve sosyal boyutları ile ülkemiz için büyük bir yıkım olmuştur.

Ülkemizde öteden beri ihtiyari deprem sigortası var olmasına karşın, 1999 yılında ve öncesinde toplam konut mevcudunun ancak % 5'i için sigorta yaptırılmıştır. Yeterli ve yaygın sigorta güvencesinin bulunmaması nedeniyle, her deprem sonrasında oluşan maddi kayıpların telafisi, 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun çerçevesinde Devlet tarafından üstlenilmiştir. Ancak söz konusu depremlerden sonra, bu durumun bütçe üzerinde oluşturduğu mali yükün boyutları taşınamaz boyutlara ulaşmıştır.

17 Ağustos 1999 tarihinde meydana gelen ve çok büyük mal ve can kaybına neden olan Marmara depreminden sonra kamu otoritesince deprem zararlarının en aza indirilmesi amacıyla birçok tedbir alınmıştır. Bu tedbirlerin en önemlilerinden birisi, meskenlerde depremin neden olacağı maddi zararların tazmin edilmesini sağlamaya yönelik olarak uygulamaya giren zorunlu deprem sigortasına ilişkin düzenlemedir.

27/8/1999 tarihli ve 4452 sayılı Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanununa dayanılarak hazırlanan 587 sayılı Zorunlu Deprem Sigortasına Dair Kanun Hükmünde Kararname (KHK) 27/12/1999 tarihli ve 23919 (mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu Kanun Hükmünde Kararname ile, 27 Eylül 2000 tarihinden itibaren kapsamındaki binalar için deprem sigortası yaptırılması zorunlu hale getirilmiş olup, bu sigortayı sunmak üzere kamu tüzel kişiliğini haiz Doğal Afet Sigortalı Kurumu (DASK) kurulmuştur. Dokuz aylık bir kuruluş sürecinin ardından DASK, öngörüldüğü şekilde 27 Eylül 2000 tarihinden itibaren teminat sunmaya başlamıştır. Yetkili sigorta şirketleri ve bu şirketlerin acenteleri, DASK nam ve hesabına zorunlu deprem sigortası yapmaktadır. Geçen süre içinde DASK kuruluş amaçları doğrultusunda önemli bir gelişme sağlamıştır.

Zorunlu deprem sigortası, genel anlamda, belediye ve mücavir alan sınırları içinde kalan meskenlere yönelik olarak oluşturulan bir sigorta sistemi olup aynı zamanda faal bir deprem bölgesinde bulunan ve her yıl çeşitli büyüklüklerde pek çok depremin meydana geldiği ülkemiz için, depremlerden kaynaklanan maddi zararların sigorta yoluyla ve risk paylaşımı yapılarak karşılanmasını amaçlayan önemli bir uygulamadır. Kamu kaynağı kullanılmadan oluşturulan bu sistem, kısa zamanda başarılı bir performans ortaya koymuş, uluslararası reasürans piyasalarında önemli bir kredibilite sağlamış ve pek çok ülke tarafından benzer uygulamalar için örnek alınmaya başlamıştır.

Zorunlu deprem sigortası uygulaması ile, konut sahiplerine konutları ile ilgili olarak, Devletin bütçe imkanları ile ilişkili olmaksızın ve maddi kayıpları derhal telafi eden somut bir güvence temin edilmektedir. Aynı zamanda, ödenen küçük miktardaki sigorta primleri yoluyla sosyal dayanışmanın gereği en iyi şekilde gerçekleştirilmiş olmakta, ülke çapında risk paylaşımı ve dayanışma sağlanmakta, yeterli iç kaynak birikimi sağlanıncaya kadar riskin belli bir kısmı reasürans yoluyla uluslararası piyasalara plase edilmekte, deprem nedeniyle Devlet bütçesi üzerinde oluşan mali yük azalacağından muhtemel ek vergiler önlenmiş olmaktadır.

Deprem gibi katastrofik riskler, çok büyük boyutlarda teminat sunumunu ve bunu karşılamak üzere büyük kaynak birikimini gerektirdiği için bu tür risklere karşı riske maruz ülkelerde, sigortacılık terminolojisinde "sigorta havuzu" adı verilen teşkilatlanmalara gidilmektedir. DASK, sigortacılıktaki bu anlayış esas alınarak kurulmuş bir kurumdur. DASK'ın kendine özgü organizasyon yapısı, ülkemizde sık rastlanmayan kamu ve özel sektör işbirliğinin de en somut örneklerinden birini oluşturmaktadır. DASK'ın, işlerinin yürütülmesi için fiziki bir yapılanmaya ihtiyacı yoktur ve yönetim kurulu dışında hiçbir personeli bulunmamaktadır. Bunun yerine, etkinliğin artırılması ve maliyetlerin asgari düzeyde tutulması amacıyla tüm işlerini dışarıdan hizmet alımı şeklinde yürütmektedir. Uygulamanın sonuçları, oluşturulan çalışma düzeninin iyi işlediğini ve son derece başarılı olduğunu ortaya koymaktadır.

Uygulamanın başladığı 27 Eylül 2000 tarihinden bugüne kadar (30/4/2008 tarihi itibarıyla) meydana gelen ve büyüklüğü 3,6'dan 6,5'e kadar çıkan ikiyüzbir adet deprem nedeniyle hasar görmüş 10.106 konutun sahibine DASK tarafından ödenen toplam tazminat tutarı yaklaşık ondokuz milyon YTL'dir. Anlaşılacağı üzere, hasar yapıcı büyüklükteki depremler, ülkemizin çok farklı bölgelerinde ve çok sık meydana gelmektedir. Son yıllarda meydana gelen ve DASK tarafından tazminat ödemesi yapılan depremlerin çokluğu, aynı zamanda, zorunlu deprem sigortası uygulamasına ülkemizin ne denli ihtiyaç duyduğunun da bir göstergesidir. Ancak tüm bunlara rağmen, zorunlu deprem sigortası henüz ülke genelinde istenen yaygınlığa ulaşamamıştır.

Zorunlu deprem sigortası poliçelerinin sayısı, uygulamanın başladığı tarihten bugüne kadar (30/4/2008 tarihi itibarıyla) yıllık 2,7 milyona ulaşmıştır. Sağlanan bu büyüklük, deprem sigortasında daha önceki yıllarda sağlanan rakamların çok üzerinde bir sonucu ve toplam sigortalananabilir konut stokunun yaklaşık % 20'sini ifade etmektedir. Buna karşın bu büyüklük henüz arzu edilen düzeyde değildir. Bunun en önemli sebepleri arasında; Devletin afet konutu yapma geleneğini belli ölçüde devam ettirmesi, risklere karşı sigorta yapma alışkanlığının özellikle bazı bölgelerde ve düşük gelirli gruplarda yok denecek kadar az olması, sigorta bilincinin artırılması yönündeki çabaların yetersiz kalması ve yükümlülere sigorta yapmaya teşvik için tapu dışındaki gerekli denetim mekanizmalarının oluşturulamaması sayılabilir.

İhtiyaç duyulan düzenlemeleri gerçekleştirmek üzere bugüne kadar sağlanan deneyimler ışığında Afet Sigortaları Kanunu Tasarısı hazırlanmıştır. Bu Tasarıda, 587 sayılı KHK ile oluşturulan mevcut zorunlu deprem sigortası uygulamasının iyileştirilmesinin yanı sıra getirilen en önemli yenilik, deprem dışında kalan afetler ile terörizm ve çevre kirlenmesi gibi bazı yıkıcı riskler için de belli koşullarda DASK tarafından sigorta veya reasürans teminatı sunabilme olanağının getirilmiş olmasıdır. Halen sadece zorunlu deprem sigortası teminatı sunan DASK, deprem, seylap, yer kayması, fırtına, çığ, dolu, don ve benzeri doğal afetler ile terörizm ve çevre kirlenmesi ve benzeri riskler için de gerekirse teminat sunabilecek bir yapıya kavuşturulmaktadır.

Buna göre; sigorta şirketlerince teminat verilemeyen veya teminat verilmesinde güçlükler bulunan çeşitli afetler ve riskler sonucu meydana gelebilecek zararların karşılanabilmesi için DASK'ın kolaylaştırıcı olarak devreye girmesi öngörülmekte ve kamu yararı açısından gerek görülmesi hâlinde piyasada meydana gelen teminat boşluklarının giderilebilmesi için ihtiyaca göre sigorta veya reasürans teminatı vermesine olanak sağlanmaktadır.

Son otuz yılda dünya genelinde artan bir seyir izleyen büyük ölçekli afetler için, sigorta ve reasürans piyasalarında yaşanan kapasite eksiklikleri nedeniyle, dünyanın çeşitli ülkelerinde doğal afetler için buna benzer düzenlemeler yapılmaktadır. Örneğin, ABD'nin çeşitli eyaletlerinde kasırga, sel ve deprem için, Fransa'da doğal afetler için, İspanya'da doğal afetler ve sıradışı riskler için, Yeni Zelanda'da deprem ve çeşitli doğal afetler için özel sigorta ve reasürans programları uygulanmaktadır.

Bunun yanı sıra, 11 Eylül 2001 tarihinde ABD'de meydana gelen terör eylemlerinden sonra tüm dünyada, terörizm riskinin sigortalanmasına ilişkin önemli kapasite sorunları ortaya çıkmış olup, ABD ve Avrupa ülkeleri dahil pek çok ülkede değişen ölçü ve sürede devlet müdahalesi zorunlu hale gelmiştir. Bu ülkelerin çoğunda terörizm risklerinin teminat altına alınması için kamu destekli programlar oluşturulmuştur. Ülkemizde de sivil uçakların üçüncü kişilere ilişkin sorumlulukları için yaptırımları gereken sigortalarda uluslararası piyasalardan sigorta teminatı sağlanamadığından dolayı, savaş ve terörizm teminatı 26/6/2003 tarihli ve 4911 sayılı Sivil Hava Araçları Üçüncü Şahıs Mali Mesuliyet Sigortasının Ticari Olarak Temin Edilemeyen Kısımının Devlet Garantisi ile Karşılanması Hakkında Kanuna istinaden bir süreliğine Devlet tarafından karşılanmıştır.

Buna benzer olayların ve sigorta güvencesi temininde güçlükler yaşanmasının ileride de gerçekleşebileceği düşünüldüğünde, bu tür durumlar için önceden tedbir almakta ve DASK bünyesinde altyapı oluşturmakta büyük fayda görülmektedir. Burada DASK'ın sigorta piyasasına piyasayı bozucu doğrudan bir müdahalesi söz konusu olmamakta, sigorta şirketlerinin teminat vermediği veya vermekte zorlandıkları riskler için kamu yararı açısından gerekli görülürse, ihtiyacın durumuna göre sigorta veya reasürans teminatı sağlanmaktadır. Piyasaların normalleşmesi ve uygun koşullarda teminat verir duruma gelmesi halinde DASK'ın müdahalesi ya ortadan kalkacak ya da mahiyet değiştirecektir. Ayrıca Tasarı ile, tüm bu süreçlerde sigortacılık ilkelerinin gözetilmesi ve sigorta sektörü ile işbirliği yapılmasına ilişkin gerekli düzenlemeler yapılmaktadır.

Tasarıyla getirilen bir başka yenilik ise DASK'ın teknik işleticilik görevinin yangın ve doğal afetler branşında ruhsatı bulunan sigorta şirketlerinin eşit hisselerle katılımıyla, münhasıran bu amaçla kurulan ve Müsteşarlık tarafından görevlendirilen bir anonim şirket tarafından yürütülmesi imkanının getirilmesidir. Bunun gerçekleşmemesi durumunda ise teknik işleticinin, halen olduğu gibi istekli sigorta veya reasürans şirketleri arasından Müsteşarlıkça belirlenmesi öngörülmektedir.

Tasarıyla oluşturulacak yeni sistem ile ulaşılmak istenen temel amaçlar şunlardır:

- a) Zorunlu deprem sigortası kapsamındaki bütün binaları, ödenebilir primler karşılığında sigorta güvencesi altına almak,
- b) Kamu yararı açısından ihtiyaç duyulan ancak sigorta piyasası tarafından uygun koşullarda karşılanamayan çeşitli afet riskleri için sigorta veya reasürans teminatı sunmak,
- c) Yurt içinde risk paylaşımı ve dayanışma sağlamak, aynı zamanda, teminat verilen afet hasarlarının neden olacağı mali yükü sigorta yoluyla uluslararası reasürans ve sermaye piyasalarına dağıtmak,
- d) Devletin afetlerden kaynaklanan muhtemel mali yükünü azaltmak,
- e) Sigorta sisteminin ülkemizin ekonomik ve sosyal gelişmesine desteğini artırmak,
- f) Afet hasarlarının karşılanmasında uzun vadeli kaynak birikimini temin etmek,
- f) Toplumda sigorta bilincinin gelişmesine katkıda bulunmak.

Sonuç itibarıyla Tasarı ile; zorunlu deprem sigortasına ilişkin olarak uygulamada karşılaşılan bazı sorunlar giderilmekte, tapu dışında ilave denetim mekanizmaları oluşturulmakta, 587 sayılı KHK ile oluşturulan sistem ve sigorta sektöründe işbirliği geliştirilmekte, gerek görüldüğü takdirde DASK'ın deprem dışında diğer doğal afetler ile terörizm ve çevre riskleri için sigorta veya reasürans teminatı sunabilmesi olanaklı hale getirilmekte, belirlenen amaçlara ulaşma bakımından daha güçlü, esnek ve işlevsel bir yapı oluşturulması öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile, Kanunun amacı ve kapsamı belirlenmektedir. Maddede belirlendiği üzere amaç; binalarda deprem sonucu meydana gelebilecek maddi zararların karşılanmasını teminen yaptırılacak zorunlu deprem sigortası ile sigorta şirketlerince teminat verilemeyen veya teminat verilmesinde güçlükler bulunan çeşitli afetler ve riskler sonucu meydana gelebilecek maddi ve terörizm olayları gibi bazı durumlarda bedeni zararların karşılanabilmesini teminen sunulacak sigorta ve reasürans teminatlarına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Madde 2- Madde ile, Kanunda yer alan bazı kavramlar tanımlanmaktadır.

Madde 3- Madde ile, Kanuna göre sunulacak sigorta ve reasürans teminatlarının kamu tüzel kişiliğini haiz Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK) tarafından verilmesi düzenlenmektedir. Esasen DASK, 587 sayılı Zorunlu Deprem Sigortasına Dair Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuş ve KHK kapsamında faaliyetlerine devam eden bir kurumdur. Kendine ait bir teşkilatı bulunmayan DASK'ın merkezi, teknik işleticinin idare merkezinin bulunduğu yer olarak belirlenmekte ve tescilli isim hakkının Hazine Müsteşarlığına ait olduğu ifade edilmektedir.

DASK'ın, işlerinin yürütülmesi için fiziki bir yapılanmaya ihtiyacı yoktur ve yönetim kurulu dışında hiçbir personeli bulunmamaktadır. Bunun yerine, etkinliğin artırılması ve maliyetlerin asgari düzeyde tutulması amacıyla tüm işlerini dışarıdan hizmet alımı şeklinde yürütmektedir. Kurumun teknik işleri ile işletmeye ilişkin iş ve işlemleri de bir teknik işletici tarafından yürütülmektedir. Bu haliyle DASK, sigortacılık terminolojisinde "sigorta havuzu" adı verilen anlayış esas alınarak kurulmuş bir kurumdur. Sigorta havuzu, büyük boyutlarda teminat sunumunu ve bunu karşılamak üzere büyük kaynak birikimini gerektiren büyük ölçekli afetler için dünyada sıklıkla başvuru bir yöntemdir.

Kanunda ayrıca, DASK'ın ve gelirlerinin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf tutulması öngörülmektedir. Bunun amacı, DASK'ın sunduğu sigorta ve reasürans teminatları karşılığında yeterli kaynak birikimini daha kısa zamanda sağlamasına olanak tanımadır. DASK, önemli bir sosyal işlevi olan, kâr etme amacı bulunmayan, deprem ve diğer doğal afetlerin Devlete getirdiği mali yükü önemli ölçüde azaltacak olan ve esas gelirlerini sigorta primleri ile bunlardan elde edilen mali gelirlerin oluşturduğu bir kurumdur. Uzun vadeli kaynak birikimi sağlanması, bu kaynakların oluşabilecek afetlerdeki tazminat ödemelerinde kullanılması ve tekrar kaynak birikiminin hızlı şekilde sağlanabilmesi için vergi muafiyetinin önemli bir etken olduğu düşünülmektedir.

DASK, sigorta havuzu prensibi esas alınarak oluşturulan farklı yapısı gereği ve sigortacılık prensiplerine uygun olarak tüm işlevlerini istenen şekilde yerine getirebilmek bakımından bazı kanunlardan da istisna tutulmuştur. Mevcut haliyle DASK, bilinen anlamda bir kamu teşkilatı yapısına sahip olmayıp, özel amaçlı bir sigorta ve finansman aracı olarak işlev görmektedir. Bu nedenle, tâbi olduğu şartlar açısından geleneksel kamu kurum ve kuruluşlarından farklılık göstermesi kaçınılmazdır. Bu durum kamu mali yönetimine 5018 sayılı Kanunla getirilen yeni anlayışı ihlal anlamı taşımamaktadır. Zira DASK hiçbir teşkilatı olmayan, Devlet bütçesinden kaynak kullanmayan ve geleneksel kamu kurum ve kuruluşlarına benzemeyen özel bir yapı arz etmektedir. Bu nedenle, maddenin üçüncü fıkrasında DASK için bazı kanunlardan muafiyet düzenlemesi yapılmakta olup, bu muafiyetler halihazırda 587 sayılı KHK'da da yer almaktadır.

Kurumun görevlerini mevzuata uygun ve etkin bir şekilde yerine getirip getirmediğine ilişkin denetim, sigortacılık sektörünün düzenleyici ve denetleyici kurumu olan Hazine Müsteşarlığı tarafından yapılacaktır. Hazine Müsteşarlığı bünyesinde bu görevleri gerçekleştirecek Sigortacılık Genel Müdürlüğü ve Sigorta Denetleme Kurulu yer almaktadır.

Madde 4- Madde ile, DASK'ın yönetiminin bir Yönetim Kurulu tarafından yürütüleceği belirlenmektedir. Yönetim Kurulunun teknik kararlar alacağı göz önünde bulundurularak, Kurumun görevlerini etkin olarak yerine getirmesi için bu konuda önem arz eden kurumların temsilcilerinin ve belirli alanlarda uzmanlık sahibi kişilerin üye olarak katılması ile üyeliğe seçilecek olan kimselerin alanlarında gerekli bilgi ve deneyime sahip olmaları öngörülmüştür.

Madde 5- Madde ile, Kurumun genel yönetiminden ve işleyişinden sorumlu olan Yönetim Kurulunun görevleri belirlenmekte ve üyelerin, sırların saklanması ile ilişkin yükümlülükleri düzenlenmektedir.

Madde 6- Madde ile, Kurumun teknik işleri ile işletmeye ilişkin iş ve işlemlerinin yürütülmesine dair hususlar düzenlenmektedir. Genel yönetimi DASK Yönetim Kurulu tarafından gerçekleştirilen DASK'ın teknik işleri ile işletmeye ilişkin iş ve işlemlerinin bir teknik işletici tarafından yürütülmesi öngörülmektedir. Halen, Müsteşarlıkça teklif verenler arasından seçilen bir sigorta şirketi teknik yönetici olarak görev yapmaktadır. Ancak maddede yapılan düzenleme ile, yangın ve doğal afetler branşında ruhsatı bulunan sigorta şirketlerinin eşit hisselerle katılımıyla, münhasıran bu amaçla kurulan bir anonim şirketin Müsteşarlık tarafından teknik işletici olarak görevlendirileceği; bunun gerçekleşmemesi durumunda ise teknik işleticinin, halen olduğu gibi istekli sigorta veya reasürans şirketleri arasından Müsteşarlıkça belirlenmesi öngörülmektedir.

Bu şekildeki bir çalışma düzeni, DASK'ın organizasyon yapısının esasını oluşturan ve sigorta havuzu adı verilen yapının doğal bir sonucudur. Bu sayede; Kurumun teknik ve operasyonel işlerinin yürütülmesi için yeni bir idari ve teknik alt yapı oluşturulması gereği ortadan kalkmakta, yeni bir harcama kalemine gerek kalmamakta, maliyetler asgari düzeyde tutulmakta, iş ve işlemlerin yürütülmesinde etkinlik ve uzmanlık sağlanmaktadır. Bugüne kadarki uygulama sonuçları, oluşturulan bu çalışma düzeninin iyi işlediğini ve son derece başarılı olduğunu ortaya koymaktadır.

DASK'ın teknik işlerinin bir havuz yöneticisi şirket tarafından yürütülmesine ilişkin düzenlemede, 14/6/2005 tarihli ve 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu ile oluşturulan ve bugüne kadar tarım sigortaları alanında başarı ile faaliyet gösteren havuz uygulaması örnek alınmıştır. Tarım Sigortaları Havuzunun işletilmesine ilişkin iş ve işlemler, havuza katılan sigorta şirketlerinin eşit oranda pay sahibi olduğu anonim şirket statüsünde kurulan TARSİM A.Ş. tarafından yürütülmektedir. Bu şekildeki düzenlemenin, sigorta sektöründeki işbirliğini artıracak ve sektörün DASK'ın uygulamalarını daha kolay benimseyeceği öngörülmektedir.

Maddede ayrıca, teknik işleticinin belirlenmesinde dikkate alınacak hususlar belirlenmekte, teknik işletici ile bir işletme sözleşmesi yapılması ve teknik işleticinin ana sözleşmesinde Hazine Müsteşarlığının uygun görüşünün aranması düzenlenmekte, Kurumun çalışma usul ve esasları ile teknik işleticinin yetki ve sorumluluklarının Müsteşarlık tarafından hazırlanan yönetmelikle belirlenmesi öngörülmektedir.

Madde 7- Madde ile, DASK tarafından verilebilecek sigorta ve reasürans teminatları düzenlenmektedir. Bu kapsamda, zorunlu deprem sigortasının münhasıran Kurum tarafından verilmesi veya risk yönetimi açısından şartların gerekli kılması ve Bakan tarafından uygun görülmesi hâlinde sigorta şirketleriyle müştereken verilmesi düzenlenmektedir. Halen münhasıran Kurum tarafından verilen zorunlu deprem sigortası teminatının gelişen şartlara göre sigorta şirketleri ile müştereken verilmesine veya havuza aktarılan risklerin retroseyon yapılmasına olanak sağlanmaktadır. Esasen havuz yönetimi için sektörün bir şirket kurması halinde, DASK ile sigorta şirketleri arasında var olan zorunlu deprem sigortasına ilişkin işbirliği çok daha ileri boyutlara ulaşacaktır.

Maddede DASK'ın, sigorta sektöründe teminat verilememesi veya verilmesinde güçlükler bulunması durumunda deprem, seylap, yer kayması, fırtına, çığ, dolu, don ve benzeri doğal afetler ile terörizm ve çevre kirlenmesi ve benzeri riskler için kamu yararı açısından gerek görülmesi halinde sigorta veya reasürans teminatı verebileceği öngörülmektedir. Burada, DASK'ın sunduğu temel teminat zorunlu deprem sigortası olmakla birlikte, sayılan diğer teminatlar için de sigortacılık ilkeleri gözetilmek suretiyle sigorta veya reasürans programları geliştirilebilmesine olanak sağlanmakta ve değişik zamanlarda ortaya çıkabilecek ihtiyaçlar için esnek bir düzenleme yapılmaktadır. Birbirine benzer özellikler taşıyan farklı riskler için teminat sunulması DASK'ın risk çeşitlendirmesi yapmasına ve toplam riskini belli ölçüde dağıtmasına da olanak sağlayacaktır.

Diğer taraftan, Kurum tarafından verilen teminatlara ilişkin kayıtların ayrı ayrı tutulması öngörülmeyle birlikte, bir teminatın tek başına sunulması ve buna göre fiyatlandırılması uygulamada bazen mümkün olamayabilmektedir. Bu nedenle uygulamada, paket teminatlar sunulması ve bunlar için ortak bir hesap oluşturulması, diğer teminatlara ait hesaplardan özellikle yeterli ölçüğe erişinceye kadar kaynak desteğinin sağlanması gerekli olabilecektir. Bu itibarla, uygulamada ortaya çıkabilecek ihtiyaçlara göre ve değişik gelişme ve ölçek aşamalarında kolaylık sağlamak bakımından, ayrıntılı hususların alt düzenlemeyle yapılması öngörülmektedir.

Kurum tarafından verilen teminatların uygulama usul ve esasları ile sigorta şirketleriyle müşterek sigorta yapılmasına ilişkin esasların, Kurumun ve Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğinin görüşü alınarak sigortacılık ilkeleri çerçevesinde Müsteşarlık tarafından belirlenmesi imkanı tanınmaktadır. Burada da farklı zamanlarda ortaya çıkabilecek farklı durumların ve ihtiyaçların karşılanabilmesi, uygulamada esneklik sağlanması bakımından sektör ve Kurumla işbirliği içinde verilecek teminatlar ile müşterek sigortaya ilişkin usul ve esasların belirlenmesi öngörülmektedir. Bu şekilde aynı zamanda, uluslararası sigorta ve reasürans piyasalarında dönemsel olarak ortaya çıkan durumlara daha kolay uyum sağlanabilecektir.

Madde ile ayrıca, Kurum tarafından verilen ihtiyari teminatlara ilişkin teminat hadleri ile sigorta genel şartları ve tarifelerin nasıl tespit edileceği hususunun Müsteşarlık tarafından belirlenmesi öngörülmektedir.

Madde 8- Madde ile, Kurum tarafından üstlenilen riskler için ulusal ve uluslararası piyasalardan uygun koşullarda yeterli koruma sağlanamaması hâlinde Bakanın teklifi ile Bakanlar Kurulunca belirlenecek kısmının uygun bir bedel karşılığında Devlet tarafından taahhüt edilmesine olanak sağlanmaktadır.

Kurum tarafından teminat verilen riskler katastrofik nitelik arz etmektedir. Bu tür riskler için uluslararası piyasalarda genellikle yıllık kapasiteler ayrılmakta olup, dünyanın diğer yerlerinde meydana gelen büyük ölçekli afetler bu kapasitelerin bir sonraki dönemde küçülmesine yol açabilmektedir. Nitekim buna benzer bir durum 11 Eylül 2001 tarihinde ABD'de meydana gelen terör olaylarından sonra yaşanmıştır. DASK'ın kuruluşundan bugüne kadar reasürans plasmanında böyle sorunla karşılaşılması olmasına rağmen, ileride meydana gelebilecek durumlar için ihtiyatlı olmak ve muhtemel çözüme Kanunda yer vermek gerekmektedir. Bu nedenle, DASK'ın yıllık olarak ihtiyaç duyacağı reasürans teminatının bir kısmını sağlayamaması veya ancak çok yüksek fiyatlarla sağlayabilmesi durumunda, Devletin bu eksikliği belirlenecek bir tutara kadar uygun bir bedel karşılığında gidermesi öngörülmektedir. Bu şekilde Kurumun teminat vermeye devam etmesi sağlanabilecektir. Buna benzer bir düzenleme Tarım Sigortaları Kanununda da yer almaktadır.

"Hasar fazlası desteği" bir sigortacılık terimi olup, belirlenen bir tutarın üzerindeki kısım için sağlanan belli tutardaki reasürans teminatını ifade etmektedir. Kurumun 2008 yılı için mevcut hasar fazlası koruması 1 milyar 150 milyon avrodur ve bu miktar belirli dilimler halinde uluslararası reasürans piyasalarından sağlanmaktadır.

Madde 9- Madde ile, Kurum gelirlerinin nelerden oluştuğu belirlenmekte, bu gelirlerin amacına uygun olarak kullanılmasını sağlamak ve Kurumun yeterli kaynak birikimini temin etmek için, Kurum gelirlerinin kullanılabileceği alanlar sınırlandırılmaktadır.

Uzun vadeli kaynak birikiminin sağlanması DASK için büyük önem arz eden bir konudur. Zira yirmi ila otuz yıllık birikimler bazen tek bir büyük afet olayında ödenebilmektedir. Bu nedenle, Kurum gelirlerinin belirlenen kalemlerde ve sadece amaçları doğrultusunda harcanması gerekmektedir.

Madde, bir afet sonucunda oluşan hasarlara ilişkin tazminatların en kısa sürede ödenmesini sağlamak amacıyla Kurumun, Bakanın uygun görüşü ile bir yıl içinde elde ettiği prim gelirlerinin toplamını geçmemek üzere borçlanabileceği hüküm altına alınmaktadır. Bu hüküm Kurum kaynaklarının nakde dönüştürülmesinin zaman alabileceği sıradışı durumlarda başvurulabilecek bir düzenleme olarak öngörülmüştür.

Madde ile ayrıca, Kurum varlıklarının yatırıma yönlendirilmesinde dikkate alınacak temel ilkeler düzenlenmektedir. Bu ilkelerde, Kurumun amacı göz önünde bulundurularak ihtiyatlı bir yaklaşım ortaya konulmaktadır.

Madde 10- Madde ile, zorunlu deprem sigortası kapsamındaki binalar ve bağımsız bölümler belirlenmekte, kapsam dışında kalanlar sayılmakta ve bu binalar ve bağımsız bölümler için sigorta yapma zorunluluğu düzenlenmektedir.

Buna göre, Kanun kapsamındaki zorunlu deprem sigortası, genel anlamda, belediye ve mücavir alan sınırları içinde yer alan meskenlere yönelik olarak oluşturulmuş bir uygulamadır. Ancak, ülkemizde apartman şeklinde yapılmış ve 634 sayılı Kanuna tâbi binaların bazılarında, meskenlerin yanı sıra ticarethane, büro ve benzeri amaçlarla kullanılan bağımsız bölümlerin de bulunduğu görülmektedir. Rizikonun bütünlüğü gereği, bu şekilde kullanılan bağımsız bölümler zorunlu sigortaların kapsamında bulunmaktadır. Bu tür binalar, ancak bağımsız bölümlerin tamamı ikamet dışı amaçlarla kullanılıyorsa kapsam dışında bırakılmaktadır.

Kapsamda bulunan binalar için sigortalanma esnasında, tapuya kayıtlı ve özel mülkiyete tâbi taşınmazlar üzerinde mesken olarak inşa edilmiş olmaları şartı dışında başka bir şart aranmamaktadır. Kapsamdaki binalar tanımlanırken tapuya kayıtlı olma şartı, binaların üzerine inşa edildiği araziler için öngörülmekle birlikte binaların kendileri için öngörülmemiştir. Bunun nedeni, uygulamada çok sayıda binanın çeşitli nedenlerden dolayı tapuya kayıtlı olmaması ve binalar için tapuya kayıtlı olma şartının aranması durumunda ülkemizdeki yapı stokunun azımsanmayacak bir kısmının sigorta kapsamı dışında kalabileceği gerçeğidir. Ayrıca, iskan izninin bulunması, sigorta yapmak için gereken şartlardan biri olarak düzenlenmemiştir. Bunun en önemli nedeni, ülkemizdeki binaların pek çoğunda çeşitli nedenlerle iskan izninin bulunmaması ve böyle bir şart koşulduğu takdirde, binaların büyük bir kısmının kapsam dışında ve sigorta güvencesinden yoksun kalacak olmasıdır. Kapsam dışında kalan binaların çoğalmasa ise muhtemel afetlerde konut zararlarının eskiden olduğu gibi bütçeden karşılanması gereğini ortaya çıkaracaktır. Böyle bir durum, Kanunun amaçları ile bağdaşmamaktadır.

Diğer taraftan, 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanununa tâbi olan veya kamu hizmet binası olarak kullanılan binalar ve bağımsız bölümler, köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturanlarca köy yerleşik alanları ve civarında ve mezralarda yapılan binalar ile 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamında olsalar dahi tamamı ikamet dışı amaçlarla kullanılan binalar, Kanun kapsamında zorunlu deprem sigortasına tâbi değildir.

Köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturanlarca köy yerleşik alanları ve civarında yapılan binalarda, belediye denetiminin olmaması, buralarda yaşayanların genel olarak gelir düzeylerinin düşük olması ve bu alanlarda sigorta sunumunun zorluğu gibi nedenlerle sigorta yaptırma zorunluluğu bu yerler için öngörülmemiştir. Ancak bu yerler için talep hâlinde sigorta şirketlerince ihtiyari sigorta yapılabilmektedir. Aynı zamanda, sigorta şirketlerince teminat verilmemesi ve Bakanlar Kurulunca görev verilmesi durumunda bu yerler için DASK tarafından ihtiyari deprem sigortası yapılması mümkündür.

Tamamı ticari ve sınai amaçlarla kullanılan binalar için de sigorta zorunluluğu öngörülmemiştir. Bu tür binalar kullanım şekli ve sigorta tekniği açısından meskenlerden çok farklı özellikler arz edebilmektedir. Ticari ve sınai amaçla kullanılan binalar, aynı zamanda kendi içinde de kullanım şekli ve risklilik açısından birbirinden çok farklı özellikler göstermektedir. Bu tür binalar için ihtiyari sigorta yaptırma olanağı bulunmaktadır ve geçmiş yıllardaki uygulamalara bakıldığında bu tür binalar için sıklıkla ihtiyari sigorta yapıldığı görülmektedir.

Madde ile, maliklerin veya intifa hakkı sahiplerinin Kanun kapsamındaki zorunlu sigortaları yaptırması ve bu sigortaların her yıl yenilenmesi öngörülmektedir. Uygulamada sigorta yıllık olarak yapılmakta olup, sigorta ettiren tarafından istendiğinde başka bir işleme gerek kalmaksızın otomatik yenileme talimatı da verilebilmektedir.

Diğer taraftan Kurumun, ilgili mevzuata aykırı olarak inşa edildiği tespit edilen binaları sigortalamaktan imtina edebileceği hüküm altına alınarak sağlıklı yapılaşmanın bir ölçüde engellenmesi amaçlanmıştır. Kapsamda bulunan tüm binaların böyle bir kontrolden geçirilemeyeceği açıktır. Ancak bu düzenleme, özellikle büyük yapı kompleksleri ve onarım veya güçlendirme gerektirdiği açık bir şekilde anlaşılabilen binalar için daha kolay uygulanabilir görülmektedir. Gereken onarımın yapılması ve mevzuata aykırı hususların giderilmesi durumunda, bu binalar için sigorta yapılabilecektir.

Madde 11- Madde ile, Kanun kapsamındaki zorunlu sigortalara katılımın ve sigortanın sürekliliğinin sağlanması bakımından, sigorta yükümlülerinin saptanması ve izlenmesi amacıyla çeşitli tedbirler öngörülmüştür.

Bu çerçevede, mahallî idareler dahil kamu kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerin, sigorta yükümlülerinin saptanması ve izlenmesine yönelik olarak Kurum tarafından kendilerinden istenecek bilgileri düzenli olarak vermeye zorunlu oldukları hüküm altına alınmaktadır. Bu sayede Kurum, ülkedeki yapı stokuyla ilgili daha sağlıklı bir veri tabanı oluşturabilecek, kurumlararası işbirliği için gerekli uygulamaları geliştirebilecek ve bu işbirliği sürecindeki bilgi paylaşımının gerektiği takdirde elektronik ortamda gerçekleştirilmesi sağlanarak sigorta yapmakla yükümlü olanlar daha etkin bir şekilde takip edilebilecektir.

Ülkemizde uygulanmakta olan diğer zorunlu sigortalarda, alınan tedbirlere rağmen sigorta yaptırmayanların bulunduğu bilinen bir gerçektir. Bu nedenle, Kanun kapsamındaki zorunlu sigortaların uygulamasında istenilen düzeyde başarıya ulaşılması için çeşitli kontrol mekanizmalarının etkin bir şekilde devreye sokulması kaçınılmaz olmaktadır. Bunu sağlayabilmek için, zorunlu deprem sigortasının yaptırılmış ve sigorta sözleşmesinin işlem tarihi itibarıyla yürürlükte olduğu alıcı tarafından belgelenmedikçe tapu sicil müdürlüklerinin, maliklerin veya intifa hakkı sahiplerinin taleplerine bağlı olarak tapu kütüğünde bu sigortaya tâbi bağımsız bölümler ve binalarla ilgili tescili veya terkin gerektiren işlemleri yapamayacakları hüküm altına alınmaktadır. Bunun tek istisnası, tapuya kayıtlı bir taşınmazın kayda tâbi olmayan bir taşınmaza dönüşmesi için yapılan terkin işlemidir.

Benzer şekilde, Kanun kapsamında zorunlu deprem sigortasının kapsamına giren binalar ve bağımsız bölümlerle ilgili olarak malik veya intifa hakkı sahipleri tarafından yaptırılan su ve elektrik abonelik işlemlerinde ve bu hizmetlerin temini süresince zorunlu deprem sigortasının yaptırılması şartı aranacağı hüküm altına alınmaktadır.

Ayrıca, uygulamada meydana gelebilecek çeşitli durumların karşılanabilmesi ve ortaya çıkabilecek sorunların giderilebilmesi için bu konuda alt düzenlemeye olanak sağlanmaktadır.

Madde 12- Madde ile, malik veya intifa hakkı sahibinin binanın ve her bir bağımsız bölümün projeye aykırı olarak ve taşıyıcı sistemi olumsuz etkileyecek şekilde tadil edilmesine veya zayıflatılmasına karşı tedbir almakla görevli olduğu düzenlenmektedir.

Madde 13- Madde ile, zorunlu deprem sigortasına ilişkin tarife ve talimatlar ile azami teminat tutarının her yıl Bakan tarafından belirlenerek Resmi Gazetede yayımlanması öngörülmekte ve sigorta primlerinin tespitinde dikkate alınacak temel faktörler belirlenmektedir. Maddede ayrıca, zorunlu deprem sigortasına ilişkin uygulama usul ve esasları ile sigorta genel şartlarının sigortacılık sektörünü düzenleyen ve denetleyen kurum olan Müsteşarlık tarafından belirlenmesi öngörülmektedir. Benzer başka düzenlemeler de halen Müsteşarlık tarafından yapılmaktadır.

Madde 14- Madde ile, Kanunun uygulamasına ilişkin yönetmeliklerin Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde çıkarılması öngörülmektedir.

Madde 15- Madde ile, 25/11/1999 tarihli ve 587 sayılı Zorunlu Deprem Sigortasına Dair Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 16- Madde ile, Devletin 7269 sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuat çerçevesinde ortaya çıkan konut kredisi açma ve bina yaptırma yükümlülükleri, Kanun kapsamındaki deprem sigortası yaptırma zorunluluğunu yerine getirmeyenler için ortadan kalkmaktadır. Esasen 587 sayılı KHK'da da yer alan bu düzenlemenin, Devletin konut kredisi açma ve bina yaptırma yükümlülüklerinin kaynağı olan 7269 sayılı Kanunda bir değişiklik şeklinde yapılması daha uygun bulunmuştur.

Bu düzenleme, konut yaptırma veya konut kredisi açma dışında başka şekillerde yapılacak sosyal yardımlar için herhangi bir engel teşkil etmemektedir. Kanun kapsamındaki zorunlu sigortaların kısa zamanda ülke genelinde yaygınlaşabilmesi bakımından bu düzenleme büyük önem arz etmektedir. Zorunlu sigortaları yaptırmaması gerekirken bunu ihmal edenler için Devletin afet konutu yapmaya devam etmesi durumunda, DASK sistemi tam olarak işlerlik kazanamayacaktır. Zorunlu deprem sigortasına ilişkin mevcut uygulamada hedeflenen sigortalılık oranlarına ulaşılamamasının en önemli sebeplerinden birisi de 587 sayılı KHK'da yapılan benzer düzenlemenin bazı depremler için ihlal edilmesi ve gereği gibi işletilememesidir.

Geçici Madde 1- Madde ile, 587 sayılı Zorunlu Deprem Sigortasına Dair Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Doğal Afet Sigortaları Kurumunun tüm aktif ve pasifleri ile her türlü hak ve yükümlülüklerinin hiçbir işleme gerek kalmaksızın yeni kurulan Doğal Afet Sigortaları Kurumuna devredilmesi öngörülmektedir.

Madde ile ayrıca, mevcut Yönetim Kurulu üyelerinden 587 sayılı KHK'nın 7 nci maddesine göre atanan üyelerden aynı maddenin (a) ve (d) bentlerine göre atananlar hariç olmak üzere diğer üyelerin görevlerine devam edeceği hüküm altına alınmaktadır.

Geçici Madde 2- Madde ile, Kanunda belirtilen yönetmelik ve diğer düzenlemeler gerçekleştirilinceye kadar, bunların düzenleyeceği konulara ilişkin mevzuatın Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunacağı ve Müsteşarlık ile teknik işletici arasında yapılan sözleşmenin süre sonuna kadar devam edeceği hüküm altına alınmaktadır.

Madde 17- Yürürlük ve yürütme maddesidir.

587 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

27/12/1999

Genel Müdürlüğü

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-1/429/6478

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Zorunlu Deprem Sigortasına Dair Kanun Hükmünde Kararname” bugünkü Resmi Gazete’de yayımlanmış ve Anayasanın 91 inci maddesi uyarınca bir sureti ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/247)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu

GENEL GEREKÇE

17 Ağustos 1999 tarihinde Marmara Bölgesinde ve 12 Kasım 1999 tarihinde Düzce ve çevresinde meydana gelen ve bölgede can ve mal kaybına neden olan depremler, ülkemizde deprem afetinin nelere yol açabileceğini tekrar göz önüne sermiştir.

Depremler, başta afetin meydana geldiği bölgeler olmak üzere tüm ülkeyi etkilemekte ve dolayısıyla ülkede yaşayan vatandaşların hepsi depremin sonuçları gerçeğiyle karşı karşıya kalmaktadır. Ortaya çıkan maddi zararların telafi edilmesi, deprem bölgesinde normal hayata dönülebilmesi, acil yardıma ihtiyaç duyan kimselerin bu ihtiyaçlarının giderilmesi ve benzeri için yapılan harcamalar ülke ekonomisine büyük bir yük getirmektedir. Ülkemiz topraklarının neredeyse tamamının deprem riski taşıması ve gelecekte de böyle afetler meydana gelmesi gerçeği nedeniyle, bu konularda yeni düzenlemelere gidilmesi zorunlu görülmektedir.

Deprem sigortasının geliştirilmesine yönelik olarak yapılan çalışmalar, 1998 Adana depreminden sonra yeni bir ivme kazanmış olup, söz konusu çalışmalar için Dünya Bankasından mali ve teknik destek sağlanmış bulunmaktadır. Bu konuda deprem tehlikesi itibarıyla benzer yapıda bulunan gelişmiş ülkelerde bu denli yüksek deprem zararlarının telafisindeki en etkili yöntem olan ve ülke genelinde katılım sağlanan deprem havuzu sisteminin yaşadığımız deprem felaketlerinden sonra ülkemizde de bir an evvel yerleştirilmesi amacıyla Doğal Afet Sigortaları Kurumu oluşturulmuştur.

Toplumun sigorta konusunda yeterli bilince sahip olmaması ve sigorta sektörünün mevcut mali gücünün ülke çapında yaygın bir sigorta programını yürütebilecek düzeyde olmaması nedeniyle deprem sigortasında yeni bir yapılanmaya gitmek ve zorunlu sigorta uygulamasına geçmek kaçınılmaz görülmektedir. 17 Ağustos 1999 ve 12 Kasım 1999 tarihlerinde meydana gelen depremlerin sonuçları da bu durumu teyit eder niteliktedir.

Konusunda uzman kişilerden oluşacak bir Kurul tarafından yönetilecek Doğal Afet Sigortaları Kurumu yoluyla, Kanun Hükmünde Kararnamenin kapsamındaki bütün konutların deprem sigortası güvencesine kavuşturulmasını öngören yeni sistem, temel olarak şunları amaçlamaktadır:

- a) Kapsamdaki bütün konutları, ödenilebilir bir prim karşılığında sigorta kapsamına almak,
- b) Devletin depremlerden kaynaklanan mali yükünü azaltmak,
- c) Deprem riskini sigorta yoluyla uluslararası reasürans ve sermaye piyasalarına dağıtmak,
- d) Detaylı risk modelleri yoluyla zemin şartlarına ve yapı özelliklerine göre prim fiyatlandırması yaparak bina standartlarının kalitesini yükseltmek,
- e) Sigorta sistemini sağlıklı yapı üretiminde bir araç olarak kullanmak,
- f) Hasar azaltıcı yöntem ve uygulamalara ilişkin çalışmaları desteklemek.

Söz konusu ihtiyaçları karşılamak üzere, 27/8/1999 tarihli ve 4452 sayılı Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanunu çerçevesinde bu Kanun Hükmünde Kararname hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile; Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı belirlenmektedir. Amaç, maddede değinildiği gibi meydana gelecek deprem afeti sonucu bina maliklerinin binalarının ziyayı ve hasarlanması nedeniyle uğrayacakları maddi zararların karşılanmasını temin etmektir. Burada yalnızca binaların ziyayı ve hasarlanması ile ortaya çıkan maddi zararların karşılanması amaçlanmakta, maliklerin diğer maddi veya manevi zararlarına ilişkin olarak herhangi bir düzenleme yapılmamaktadır.

Madde 2- Madde ile; Kanun Hükmünde Kararnamenin kapsamı tanımlanmaktadır. Buna göre; 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamındaki bağımsız bölümler, tapuya kayıtlı ve özel mülkiyete tabi taşınmazlar üzerinde mesken olarak inşa edilmiş binalar, bu binaların içinde yer alan ve ticarethane, büro ve benzeri amaçlarla kullanılan bağımsız bölümler ile doğal afetler nedeniyle Devlet tarafından yaptırılan veya verilen kredi ile yapılan meskenler bu madde kapsamındadır.

Zorunlu deprem sigortasında temel amaç, mesken sahiplerinin binalarının ziyaı veya hasarlanması nedeniyle uğrayacakları maddi zararları karşılamak olmakla beraber, ülkemiz koşullarında zaman zaman hem mesken hem de ticari faaliyet amacıyla kullanılabilen aynı bina içindeki ticarethane, büro ve benzeri bağımsız bölümlerin dışarıda bırakılması, uygulamada bazı zorluklara neden olabileceğinden kapsama dahil edilmiştir.

Madde 3- Madde ile; Kanun Hükmünde Kararnamede yer alan bazı kavramlar tanımlanmaktadır.

Madde 4- Madde ile; zorunlu deprem sigortası yapmak ve buna ilişkin görevleri yerine getirmek üzere kamu tüzel kişiliğini haiz Doğal Afet Sigortaları Kurumu kurulmuştur. Söz konusu Kurumun uygulamaya öncelikle deprem afeti ile başlayıp daha sonra ülkemizin maruz kaldığı diğer doğal afetleri de teminat altına alması amaçlanmaktadır. Kurumun görevlerini etkin bir şekilde yerine getirebilmesini sağlamak için gerekli düzenlemelere yer verilmiştir.

Madde 5- Madde ile; sosyal bir işlevi olan, kar amacı gütmeyen ve Devletin doğal afetlerden, öncelikle depremden kaynaklanan mali yükünü önemli ölçüde azaltacak olan ve esas gelirlerini sigorta primlerinin ve bunlardan sağlanan mali gelirlerin oluşturduğu Kurumun, yeterli kaynak birikimini sağlayabilmesi bakımından vergi muafiyeti getirilmiştir.

Madde 6- Madde ile; Kurumun genel yönetiminin bir Kurul tarafından, teknik işlerinin ise, Kurum idarecisi sıfatıyla bir sigorta veya reasürans şirketi tarafından yürütülmesi öngörülmüş olup, bu sayede, Kurumun teknik işlerinin yürütülmesi için yeni bir idari ve teknik alt yapı oluşturulması gereği ortadan kalkacaktır.

Madde 7- Madde ile; Kurumun Yönetim Kurulunu oluşturacak olan üyeler ve bu kişilerin tabi olacağı şartlar hüküm altına alınmıştır. Yönetim Kurulunun teknik kararlar alacağı göz önünde bulundurularak, Kurumun görevlerinin yerine getirilmesinde önem arz eden kurumların temsili ile üyeliğe seçilecek olan kimselerin değişik alanlarda gerekli kariyere ve deneyime sahip olmaları öngörülmüştür.

Madde 8- Madde ile; Kurumu yönetecek olan Kurulun görevleri belirtilmiştir.

Madde 9- Madde ile; Kanun Hükmünde Kararname kapsamındaki binaların ve bağımsız bölümlerin maliklerinin veya varsa intifa hakkı sahiplerinin zorunlu deprem sigortası yaptırmaları zorunluluğu getirilmiştir. Ayrıca, yeni inşa edilecek bağımsız bölümler ve binalar, ilgili mevzuat çerçevesinde inşaat ruhsatı alınmış olması kaydıyla kapsama dahil edilmiştir. Böylece ruhsatlı yapılaşmanın bir ölçüde teşvik edilmesi amaçlanmaktadır.

Burada, gerekli katılımın ve sigortanın sürekliliğinin sağlanması ve yükümlülerin geçerli bir sigortaya sahip olmaları temel amaçtır. Bu amacı temin etmek ve yükümlülüklerin izlenebilmesine olanak sağlamak amacıyla, ilgili sigorta şirketlerine, sözleşmenin sona ereceğini ve yeni bir sigorta yapırma gereğini yükümlülere bildirme zorunluluğu getirilmiştir.

Kuruma, sigorta sözleşmesinin sona ermesinden itibaren bir aylık ilave yükümlülük getirilerek unutm ve ihmalden kaynaklanabilecek teminatsız kalma durumu bir ölçüde giderilmiş olmaktadır.

Madde 10- Madde ile; sigortaya ilişkin teminat tutarları, genel şartlar, tarife ve talimatlar, primlerin ödenme usul ve esasları ile Kurum idarecisine ve yetkili sigorta şirketlerine ödenecek komisyonların Bakanlıkça tespit edileceği ve sigorta priminin belirlenmesinde dikkate alınacak faktörler düzenlenmiştir.

Madde 11- Madde ile; mükerrer ödemelerin önlenmesi ve Devletin depremden kaynaklanan mali yükünün azaltılması bakımından, sigorta kapsamında meydana gelen maddi zararlar için Kurum tarafından tazminat ödendiği takdirde, Devletin 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanundan ve diğer kanunlardan kaynaklanan konut

kredisi açma ve bina yaptırma yükümlülükleri ortadan kalkmaktadır. Bu sayede maliklerin veya intifa hakkı sahiplerinin kendi risklerine karşı sigorta koruması sağlamaları zorunluğu getirilmektedir. Bu zorunluluğu yerine getirmeyenlerin, doğal afetlerle ilgili mevzuat çerçevesinde hak sahibi olamayacağı ifade edilmiştir.

Ancak, bu Kanun Hükmünde Kararname kapsamında olmayan binalarla bu Kanun Hükmünde Kararname kapsamında olmakla beraber deprem dışında bir doğal afet sebebiyle uğranılacak zararların düzenlenmesine ilişkin yeni bir düzenleme yapılmamıştır.

Madde 12- Madde ile; deprem sigortasına katılımın ve sigortanın sürekliliğinin sağlanması amacıyla çeşitli tedbirler öngörülmüştür.

Bu itibarla, ilgili valilik veya belediye ile tapu sicil müdürlüklerinin kayıtlarından yararlanılacaktır. Ülkemizde yer alan diğer zorunlu sigorta uygulamalarında kaçak olduğu bilinmektedir. Zorunlu deprem sigortasının istenilen düzeyde başarıya ulaşması için çeşitli kontrol mekanizmalarının devreye sokulması şarttır. Bunun için, resmi daireler, zorunlu deprem sigortasının yaptırılmış ve primin ödenmiş olduğu belgelenmedikçe bu sigortaya tabi binalarla ilgili tapu tescil işlemleri dahil hiçbir işlem gerçekleştiremeyeceklerdir.

Madde 13- Madde ile; menfaat sahibinin değişmesi halinde sigortanın yeni menfaaat sahibi ile devam edeceği hükme bağlanmıştır.

Madde 14- Madde ile; projeye aykırı olarak binada yapılacak tadilatların önlenmesi ve bu nedenle ortaya çıkan veya artan zararın tazminattan düşürülmesi öngörülmüştür.

Madde 15- Madde ile; Kurumun, yaptığı ödeme tutarınca hukuken sigortalının yerine geçeceği hükme bağlanmıştır.

Madde 16- Madde ile; Kurum kaynaklarının amacına uygun olarak kullanılması ve deprem nedeniyle oluşabilecek zararların tazmin edilmesine imkan tanıyacak yeterli kaynak birikiminin uzun vadede sağlanması için Kurumun kaynaklarının kullanılabilmesi alanlar sınırlandırılmıştır.

Madde 17- Madde ile; Kurum kaynaklarının başlangıç yıllarında ülkemizin Marmara depremi büyüklüğünde bir depreme maruz kalması halinde Kurum kaynaklarının yetersiz kalması durumunda Kurum varlıklarının zarar gören sigortalılara adil bir şekilde dağıtımının temin edilmesi amaçlanmıştır.

Madde 18- Madde ile; Kurulun çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

Geçici Madde 1- Madde ile; Kurul üyelerinin hepsinin aynı anda değişmesi önlenerek devamlılığın ve kurumsallaşmanın sağlanması ile bilgi birikiminin yeni üyelere aktarılması amaçlanmıştır.

Madde 19- Madde ile; Kurumun Eylül 2000 yılına kadar gerekli alt yapıyı oluşturup, sigorta teminatı sunabilecek duruma geleceği planlanmıştır. Bu bakımdan maddede sigorta yapma zorunluluğunun bu tarihte başlaması öngörülmektedir. Diğer taraftan, altı aylık ilave bir geçiş dönemi ile de yeni sistemin topluma mal edilmesi ve bu sürede olabilecek bir deprem nedeniyle maruz kalınabilecek mağduriyetlerin önlenmesi amaçlanmıştır.

Madde 20- Yürütme maddesidir.

ZORUNLU DEPREM SİGORTASINA DAİR KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

Zorunlu deprem sigortasının düzenlenmesi; 4484 sayılı Kanunla değişik 27/8/1999 tarihli ve 4452 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulu'nca 25/11/1999 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Amaç

MADDE 1- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı, meydana gelecek deprem afeti sonucu bina maliklerinin veya intifa hakkı sahiplerinin, binaların ziyayı veya hasarlanması nedeniyle uğrayacakları maddi zararlarının karşılanmasını teminen zorunlu deprem sigortası yaptırmalarına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2- 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamındaki bağımsız bölümler, tapuya kayıtlı ve özel mülkiyete tabi taşınmazlar üzerinde mesken olarak inşa edilmiş binalar, bu binaların içinde yer alan ve ticarethane, büro ve benzeri amaçlarla kullanılan bağımsız bölümler ile doğal afetler nedeniyle Devlet tarafından yaptırılan veya verilen kredi ile yapılan meskenler zorunlu deprem sigortasına tabidir.

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait binalar ile köy yerleşik alanlarında yapılan binalar bu Kanun Hükmünde Kararname kapsamında zorunlu deprem sigortasına tabi değildir.

Tanımlar

MADDE 3- Bu Kanun Hükmünde Kararnamede geçen;

- a) Bakan veya Bakanlık: Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakan veya Bakanlığı,
 - b) Müsteşarlık: Hazine Müsteşarlığını,
 - c) Kurum: Doğal Afet Sigortaları Kurumunu,
 - d) Kurul: Doğal Afet Sigortaları Kurumu Yönetim Kurulunu,
 - e) Zorunlu deprem sigortası: Depremi doğrudan veya dolaylı neden olacağı maddi zararları, 10 uncu madde gereğince belirlenen tutara kadar teminat altına alan zorunlu sigortayı,
- ifade eder.

Doğal Afet Sigortaları Kurumu

MADDE 4- Sigorta yapmak ve bu Kanun Hükmünde Kararname ile kendisine verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere, Bakanlık nezdinde kamu tüzel kişiliğini haiz Doğal Afet Sigortaları Kurumu kurulmuştur.

Kurum, 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu, 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 832 sayılı Sayıştay Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 6245 sayılı Harcırah Kanununa tabi değildir.

Kurumun sigorta primi alacakları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Kurumun yıllık hesap, işlem ve harcamaları Müsteşarlık tarafından denetlenir.

Vergiden muafiyet

MADDE 5 - Kurum ve gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muafır.

Kurumun yönetimi

MADDE 6 - Kurum, biri başkan olmak üzere toplam yedi üyeden oluşan Doğal Afet Sigortaları Kurumu Yönetim Kurulu tarafından yönetilir.

Kurumun teknik işleri; Müsteşarlık tarafından bir sözleşme ile bir sigorta veya reasürans şirketine Kurum idarecisi sıfatıyla yürütülmek üzere verilir. Sözleşme, en fazla beş yıllık süre için yapılır ve aynı usule göre yenilenebilir.

Doğal Afet Sigortaları Kurumu Yönetim Kurulu

MADDE 7- Kurul üyeleri aşağıdaki kişilerden oluşur:

- a) Başbakanlığı temsilen Başbakanlık Müsteşarınca belirlenecek en az genel müdür yardımcısı düzeyinde bir üye,
- b) Müsteşarlığı temsilen Sigortacılık Genel Müdürlüğünden en az genel müdür yardımcısı düzeyinde bir üye,
- c) Bayındırlık ve İskân Bakanlığını temsilen doğal afetler konusunda deneyimli en az genel müdür yardımcısı düzeyinde bir üye,
- d) Sermaye Piyasası Kurulunu temsilen fon yönetiminde deneyimli en az daire başkanı düzeyinde bir üye,
- e) Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğini temsilen sigortacılık ve reasürans konusunda en az yedi yıl deneyimli bir üye,
- f) İnşaat, jeofizik, jeoloji mühendisliği veya dengi bölümlerinden mezun ve deprem konusunda en az yedi yıl deneyimli, Müsteşarlıkça belirlenecek bir üye,
- g) Kurum idarecisini temsilen en az genel müdür yardımcısı düzeyinde bir üye.

Kurul üyeleri, Müsteşarlığın teklifi üzerine Bakan tarafından atanır. Bakan, üyeler arasından birini başkan olarak görevlendirir.

Kurul üyeliğine atanan kimseler beş sene için görev yaparlar ve en fazla iki kere atanabilirler.

Kurula atanan üyeler, temsil ettikleri kuruluşlardan ayrıldıkları takdirde Kurul üyelikleri sona erer. Bu nedenle veya diğer herhangi bir nedenle üyelikleri sona erenlerin yerlerine ilgili kuruluş tarafından en geç iki ay içinde yeni bir üye seçilir ve yukarıda belirtilen usule göre atamaları yapılır. Bu şekilde atananlar, yerine atandıkları üyelerin sürelerini tamamlarlar.

Kurul üyelerinin 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun değişik 48 inci maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) nci alt bentlerinde belirtilen şartları taşımaları zorunludur.

Kurul en az beş üyenin katılımıyla toplanır ve kararlarını en az dört üyenin aynı yöndeki oyuyla alır.

Kurulun temsili başkan tarafından, Kurulca alınan kararların yürütülmesi Kurum idarecisi tarafından yapılır.

Kurul başkan ve üyelerine; kamu iktisadi teşebbüslerinde yönetim kurulu başkan ve üyelerine ödenen aylık ücret ve diğer ödemeler tutarında ücret ödenir.

Kurulun görevleri

MADDE 8- Kurulun görevleri şunlardır:

- a) Kurumun işleyişine ilişkin politikaları tespit etmek ve çalışma planını düzenlemek,
- b) Kurum idarecisinin çalışma usul ve esaslarını belirlemek,

c) Kurum nam ve hesabına zorunlu deprem sigortası sözleşmesi yapmaya yetkili sigorta şirketlerini ve uymaları gerekli usul ve esasları Müsteşarlığın görüşünü alarak belirlemek,

d) Tazminat ödemelerine ilişkin usul ve esasları belirlemek ve tazminat ödemelerinin en kısa sürede yapılmasını sağlamak,

e) Risk paylaşımı ve reasürans planını onaylamak,

f) Kurum kaynaklarının yatırıma yönlendirilmesine ilişkin usul ve esasları tespit etmek,

g) Halkla ilişkiler ve tanıtım kampanyaları yapılmasına karar vermek,

h) Zorunlu deprem sigortasına tabi bütün binaların sigorta kapsamına alınmasını temin için gerekli tedbirleri almak.

Kurul, görev alanına giren konularda bilimsel çalışma ve araştırmalar yaptırabilir ve gerekli gördüğü takdirde; kadro karşılığı aranmaksızın, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı veya yabancı, proje süresiyle sınırlı olmak kaydıyla özel sözleşmeli danışman çalıştırabilir.

Sigorta yapma ve yaptırma zorunluluğu

MADDE 9- Bu Kanun Hükmünde Kararname kapsamındaki bağımsız bölümler ve binalar için, malikler veya varsa intifa hakkı sahipleri tarafından zorunlu deprem sigortası yaptırılır.

Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinden sonra mesken olarak inşa edilecek bağımsız bölümler ve binalar için, ilgili mevzuat çerçevesinde inşaat ruhsatı alınmış olması kaydıyla, iskan izninden veya içinde yaşanmaya başlanmasından itibaren bir ay içinde zorunlu deprem sigortası yaptırılır.

İlgili sigorta şirketi, sigorta sözleşmesinin bitiminden en az bir ay önce taahhütlü mektup, telgraf ya da noter kanalıyla sözleşmenin sona ereceğini ve yeni bir sigorta yaptırma zorunluluğunu sözleşme sahiplerine bildirir. Sigorta sözleşmesinin, sona ermesinden itibaren bir ay içerisinde yenilenmemesi durumunda Kurumun sigortadan kaynaklanan sorumluluğu, sona erer.

Sigorta teminatı, tarife ve talimatlar, komisyonlar

MADDE 10- Zorunlu sigortaya ilişkin teminat tutarları, genel şartları, tarife ve talimatları, primlerin ödenme usul ve esasları ile Kurum idarecisine ve yetkili sigorta şirketlerine ödenecek komisyonlar Bakanlıkça tespit edilir ve Resmi Gazete'de yayımlanır.

Sigorta primlerinin tespitinde; binanın yüzölçümü, inşaat sınıfı ve kalitesi, binanın üzerinde bulunduğu arazinin jeolojik özellikleri, deprem riski ve benzeri faktörler dikkate alınır.

Devletin afetlerle ilgili mevzuattan kaynaklanan yükümlülükleri

MADDE 11- Devletin, 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanundan ve diğer kanunlardan doğan konut kredisi açma ve bina yaptırma yükümlülükleri, deprem nedeniyle sigorta kapsamındaki binalarda meydana gelen ziya ve hasarlar sonucu uğranılan maddi zararlar için Kurum tarafından tazminat ödenmesiyle birlikte ortadan kalkar.

9 uncu madde gereğince cari bir zorunlu deprem sigortası bulunmayanlar, bu sigorta kapsamında karşılanacak zararlar için doğal afetlerle ilgili mevzuat çerçevesinde hak sahibi olamazlar.

Sigorta yükümlülerinin saptanması ve izlenmesi

MADDE 12- Sigorta yaptırmakla yükümlü olanlar, Kurum tarafından tespit edilir. Bu işlem sırasında Kurum, ilgili valilik veya belediye ile tapu sicil müdürlüklerinin kayıtlarından yararlanır.

Kamu kurum ve kuruluşları, zorunlu deprem sigortasının yaptırılmış ve priminin ödenmiş olduğu belgelenmedikçe bu sigortaya tabi binalarla ilgili tapu tescil işlemleri dahil hiçbir işlem yapamazlar.

Menfaat sahibinin değişmesi

MADDE 13- Menfaat sahibinin değişmesi halinde sigorta, yeni menfaat sahibi ile devam eder.

Sigortalının mükellefiyeti

MADDE 14- Binanın ve her bir bağımsız bölümün projeye aykırı olarak ve taşıyıcı sistemi etkileyecek şekilde tadil edilmesine veya zayıflatılmasına neden olan veya buna imkan veren malik, meydana gelen zararın bu nedenle ortaya çıktığı veya arttığı tutar kadar tazminat alma hakkını kaybeder.

Kurumun halefiyeti

MADDE 15- Tazminatı ödeyen Kurum, yaptığı ödeme tutarınca hukuken sigortalının yerine geçer. Halefiyet, sigortalının zararına olarak ileri sürülemez.

Kurumun kaynaklarının kullanılabilceği yerler

MADDE 16- Kurumun kaynakları, Kurum tarafından ve sadece aşağıdaki amaçlar doğrultusunda kullanılabilir:

- a) Kurum tarafından sigorta edilen binalara ait tazminat ödemeleri,
- b) Kurumun yönetimi ve işleyişi için gerekli olan bütün masraflar ile Kurum idarecisine ödenecek komisyon,
- c) Reasürans, sermaye ve benzeri piyasalardan sağlanan korumaya ilişkin ödemeler,
- d) Kurumun görev alanına giren konularda yaptıracığı bilimsel çalışma ve araştırmalara ilişkin ödemeler,
- e) Danışmanlık hizmetlerine (reasürans, yatırım, risk modellemesi gibi) ilişkin ödemeler,
- f) Halkla ilişkiler ve tanıtım kampanyalarına ilişkin ödemeler,
- g) Yetkili sigorta şirketlerine ödenecek komisyonlar,
- h) Hasar tespit işlemlerine ilişkin ödemeler,
- ı) Kurumun Devletten aldığı avansların geri ödenmesi.

Kurum kaynaklarının yetersiz kalması

MADDE 17- Kurum, sigortadan kaynaklanan toplam yükümlölüklerini ve sahip olduğu kaynakları dikkate alarak reasürans, sermaye ve benzeri piyasalardan sigortacılık tekniğinin gerektirdiği şekilde ve yeterli düzeyde koruma temin eder. Ancak, sigortalı hasarın beklenenin üstünde olması ve bunun Kurum kaynaklarını ve temin edilen koruma miktarlarını aşması durumunda, ortaya çıkan zarar, Kurum kaynakları ve koruma miktarının toplamının zorunlu sigorta kapsamında ödenmesi gerekli toplam tazminata olan oranı dahilinde karşılanır.

Yönetmelik

MADDE 18- Kurulun çalışma usul ve esasları Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

GEÇİCİ MADDE 1- Kurul başkan ve üyeleri, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde atanırlar. İlk defa atanan üyelerden başkan ve Kurum idarecisini temsilen atanan üye dışında, üçüncü yılın sonunda kura sonucunda belirlenecek üç üyenin yerine, bu Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen hükümlere uygun olarak yeni üye ataması yapılır.

Yürürlük

MADDE 19- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesi hükmü yayımından dokuz ay sonra, 11 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü yayımından onbeş ay sonra, diğer hükümleri ise yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 20- Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

		<i>Süleyman Demirel</i> Cumhurbaşkanı
Başbakan <i>Bülent Ecevit</i>	Devlet Bak. ve Başb. Yrd. <i>D. Bahçeli</i>	Devlet Bak. ve Başb. Yrd. <i>H. H. Özkan</i>
En. ve Tab. Kay. Bak. ve Başb. Yrd. <i>M. C. Ersümer</i>	Devlet Bakanı <i>R. Önal</i>	Devlet Bakanı V. <i>H. Y. Gökalp</i>
Devlet Bakanı <i>M. Keçeciler</i>	Devlet Bakanı <i>Prof. Dr. Ş. S. Gürel</i>	Devlet Bakanı <i>S. Somuncuoğlu</i>
Devlet Bakanı <i>Y. Yalova</i>	Devlet Bakanı <i>M. Yılmaz</i>	Devlet Bakanı <i>Prof. Dr. R. Mirzaoğlu</i>
Devlet Bakanı <i>R. K. Yücelen</i>	Devlet Bakanı V. <i>H. H. Özkan</i>	Devlet Bakanı <i>Prof. Dr. Ş. Üşenmez</i>
Devlet Bakanı V. <i>Y. Yalova</i>	Devlet Bakanı <i>F. Ünlü</i>	Devlet Bakanı <i>Prof. Dr. A. Çay</i>
Devlet Bakanı <i>M. A. İrtemçelik</i>	Adalet Bakanı <i>Prof. Dr. H. S. Türk</i>	Millî Savunma Bakanı <i>S. Çakmakoglu</i>
İçişleri Bakanı <i>S. Tantan</i>	Dışişleri Bakanı V. <i>Ş. S. Gürel</i>	Maliye Bakanı <i>S. Oral</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>M. Bostancıoğlu</i>	Bayındırlık ve İskan Bakanı <i>K. Aydın</i>	Sağlık Bakanı <i>Doç. Dr. O. Durmuş</i>
Ulaştırma Bakanı <i>Prof. Dr. E. Öksüz</i>	Tarım ve Köyişleri Bakanı <i>Prof. Dr. H. Y. Gökalp</i>	Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı <i>Y. Okuyan</i>
Sanayi ve Ticaret Bakanı <i>A. K. Tanrıku</i>	Kültür Bakanı <i>M. İ. Talay</i>	Turizm Bakanı <i>E. Mumcu</i>
	Orman Bakanı <i>Prof. Dr. N. Çağan</i>	Çevre Bakanı <i>F. Aytekin</i>

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm

2/4/2012

Komisyonu

Esas No: 1/583

Karar No: 6

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 12/3/2012 tarihinde tali komisyon olarak Komisyonumuza, esas komisyon olarak da Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilen 1/583 esas numaralı "Afet Sigortaları Kanunu Tasarısı", geçtiğimiz dönem görüşülemediği için hükümsüz olmuş, ancak Hükümetin 5/3/2012 tarihli yazısı ile İçtüzüğü'nün 77'nci maddesine istinaden yenilenmiştir. Tasarı, Komisyonumuzun 29/3/2012 tarihinde yaptığı altıncı toplantısında; Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Doğal Afet Sigortaları Kurumu ve Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği temsilcilerinin katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu, Tasarı hakkında tali komisyon olarak belirlendiğinden, Tasarının tümü üzerinde görüşme yapılması ve maddelerinin ayrıca görüşülmemesi kararlaştırılmıştır.

Tasarı ile, binalarda deprem sonucu meydana gelebilecek maddi zararların karşılanmasını teminen yaptırılacak zorunlu deprem sigortası ile sigorta şirketlerince teminat verilemeyen veya teminat verilmesinde güçlükler bulunan çeşitli afetler ve riskler sonucu meydana gelebilecek maddi ve bedeni zararların karşılanabilmesini teminen sunulacak sigorta ve reasürans teminatlarına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde; 27/12/1999 tarihli ve 23919 (mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 587 sayılı Zorunlu Deprem Sigortasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin kanunlaşabilmesi, 587 sayılı KHK'nın çıkmasından bu yana geçen 12 yılda ortaya çıkan eksikliklerin giderilmesi, bu süre zarfında ortaya çıkan yeni ihtiyaçların karşılanması amacıyla bu Tasarının hazırlandığı; Tasarıyla birlikte; afet hasarlarını karşılamak için sigorta çözümleri getirilmesinin, 12 yıldır süregelen deprem sigortasını tam anlamıyla zorunlu hale getirilmesinin, ödenebilir düzeyde sigorta primlerinin belirlenmesinin, sigorta şirketlerince desteklenmeyen afet zararları dolayısıyla Doğal Afet Sigortaları Kurumunun (DASK) tamamlayıcı olarak devreye girmesinin ve bu alanda ortaya çıkacak boşluğun tamamlanmasının ve ülkemizin doğal afet giderlerini karşılamak amacıyla uzun vadeli fon birikiminin sağlanmasının amaçlandığı; Tasarıyla getirilen başlıca yeniliklerin; kısa olması ve ikincil mevzuata olanak sağlaması, proaktif bir yaklaşımla, başka bir ifadeyle, ileride meydana gelebilecek durumlara hazırlık yapacak şekilde Tasarının hazırlanması, Tasarıyla belirlenen amaçlara ulaşma bakımından DASK'a daha esnek ve işlevsel bir yapının kazandırılması, DASK'ın zorunlu deprem sigortası yanında Bakanlar Kurulu Kararıyla sel, yer kayması, fırtına, dolu, don, çığ ve benzeri doğal afetler ile terörizm, çevre kirlenmesi ve benzeri tehlikeler bakımından da teminatlar verebilmesinin sağlanması, DASK tarafından sunulacak teminatların ihtiyaca göre sigorta veya reasürans teminatı olabilmesi, uluslararası reasürans kapasitesinde daralma yaşanması durumunda devletin DASK'a uygun bir bedel karşılığında belli tutarda hasar fazlası desteği sağlaması ve yerli sigortacılık sektörünün gelişiminin desteklenmesi olduğu belirtilmiştir.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde ayrıca; 23'üncü Yasama Döneminde kurulan ve raporu Genel Kurulun 7/4/2011 tarihli 88'inci Birleşiminde görüşülen Deprem Riskinin Araştırılarak Deprem Yönetiminde Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun bu Tasarının yenilenmesinde ve kamuoyunun bu konudaki farkındalığını artırmasında önemli rol oynadığı, Tasarının 10'uncu maddesinin ikinci fıkrasıyla zorunlu deprem sigortası kapsamından çıkarılan Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamında olmalarına rağmen tamamı ikamet dışı amaçlarla kullanılan binaların da zorunlu deprem sigortası kapsamına alınmasının daha uygun olacağı, zorunlu deprem sigortasını takip için yerel yönetimlere yetki verilmesinin binaların çoğunluğunun sigorta kapsamına alınması bakımından faydalı olacağı, sigorta kapsamına alınan bina sayısının artmasının ise maliyeti azaltacağından bu durumun primlere olumlu şekilde yansıtacağı, ülke nüfusunun yaklaşık % 70'inin kentlerde ve kat mülkiyeti sistemi içerisinde yer aldığı düşünüldüğünde apartman içerisinde yer alan bağımsız bölümlerin tek tek sigortalanması yerine apartmanın kendisinin sigortalanması sistemine geçilmesinin daha yararlı olacağı, ödenecek primler bakımından ise sadece bölgelere göre değil aynı bölge içerisinde yer alan fakat risk durumuna göre farklılık arz eden yapılarla farklı primlerin belirlenmesinin daha uygun olacağı belirtilmiştir. Tasarının tümü üzerindeki bu görüşlerin ardından Komisyonumuzun genel uygunluk görüşünün esas komisyona bildirilmesi kabul edilmiştir.

Raporumuz, esas komisyon olan Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan <i>İdris Güllüce</i> İstanbul	Başkanvekili <i>Oya Eronat</i> Diyarbakır	Sözcü <i>Yaşar Karayel</i> Kayseri
Kâtip <i>Fatih Han Ünal</i> Ordu	Üye <i>Ali Halaman</i> Adana	Üye <i>Mehmet Metiner</i> Adıyaman
Üye <i>Tülay Selamoğlu</i> Ankara	(Muhalefet şerhim ektedir) Üye <i>Yıldırım Sapan</i> Antalya	Üye <i>Hasan Hami Yıldırım</i> Burdur
Üye <i>Zülfü Demirbağ</i> Elazığ	(Muhalefet şerhim ektedir) Üye Muhyettin Aksak Erzurum	Üye <i>Derya Bakbak</i> Gaziantep
Üye <i>Hacı Bayram Türkoğlu</i> Hatay	(İmzada bulunamadı) Üye <i>Durmuş Ali Torlak</i> İstanbul	Üye <i>Haluk Eyidoğan</i> İstanbul
Üye <i>Osman Boyraz</i> İstanbul	(Muhalefet şerhim ektedir) Üye <i>Aydın Şengül</i> İzmir	(Muhalefet şerhim ektedir) Üye <i>Pelin Gündeş Bakır</i> Kayseri
Üye <i>İdris Yıldız</i> Ordu	Üye <i>Sakine Öz</i> Manisa	Üye <i>Doğan Şafak</i> Niğde
(Muhalefet şerhim ektedir)	(Muhalefet şerhim ektedir) Üye <i>Ahmet İhsan Kalkavan</i> Samsun	(Muhalefet şerhim ektedir)
	(Muhalefet şerhim ektedir)	

MUHALEFET ŞERHİ

“Afet Sigortaları Kanun Tasarısı”na ilişkin muhalefet serhimizdir.

27.08.1999 tarih ve 4452 sayılı Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanununun verdiği yetkiye dayanılarak hazırlanan 587 sayılı "Zorunlu Deprem Sigortasına Dair KHK" 27.12.1999 tarih ve 23919 (mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Türkiye’de, ölçeği, sürekliliği ve yapı stokundan doğrudan alınması nedenleriyle, deprem risklerinin azaltılması amacına en uygun olan kaynak, Zorunlu Deprem Sigortası kaynağı olabilir.

Devlet bütçesinden bağımsız tutularak Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK)’nın Deprem Sigortası Havuzu’na yapılan katkıların, toplumun her kesimi tarafından yaygın ölçeklerde ve zamanında yapılmasını sağlamak üzere yeni önlemler alınması gerekmektedir. Zorunlu Deprem Sigortası kaynakları, siyasi etkenlerden görelî olarak uzak, zaman içinde dev ölçülere erişmesi olası bir kaynaktır. Bu havuzdan, risk ve zarar azaltma amaçlı proje ve yatırımlara kaynak ayrılması için bazı yaptırımlar sağlanmalıdır.

Doğrudan taşınmaz sahiplerinin öz katkı ve tasarrufları ile oluşturulan ve yıldan yıla büyüyen Deprem Sigortası kaynaklarının bir bölümünün düzenli olarak iyileştirme amaçlı kullanılması, sigorta hedefleri açısından da yerinde görülmelidir. Deprem riski azaltma amaçlarına tahsis edilecek yıllık paylar başlangıçta az da olsa, düzenli ve sürdürülebilir bir kurumlaşmanın sağlanması açısından en önemli toplumsal kazanım olacaktır. Yakın dönemde sigortanın yaygınlaşması ve birikimlerin artması ile bu payın büyük ölçeklere kavuşması olasılığı yüksektir.

Hane halklarının ancak büyük bir kısmının sigorta yaptırması durumunda, birikimler etkili bir ölçeğe ulaşabilir ve bir depremin açtığı zararlar karşılanabilir. Sigorta sisteminde 'yaygınlaştırma' hedefi, katılımın genişletilebilmesini ve dolayısıyla kaynağın depremlerden etkilenmeyecek büyüklüklere kavuşmasını, 'etkinleştirme' hedefi ise deprem öncesinde risklerin azaltılması için yapılacak yatırımlarla deprem sonrası tazminat ödemelerinin küçültülmesini sağlayacaktır. Sigorta yaptırmakla, hane halklarının, kendilerini güvende hissedip risk azaltıcı önlemler almaktan uzaklaşmaları olasıdır. Bir büyük afet sonrasında sigorta kurumlarını finansal açıdan çözümsüz bırakabilecek asıl istenmeyecek durum budur. Bu nedenle Zorunlu Deprem Sigortası yıllık gelirlerinden düzenli olarak zarar azaltma yatırımlara pay ayrılması, ilgili tüm taraflar açısından yerinde görülmelidir.

Deprem zararlarının karşılanmasında merkezi ve yerel yönetimlerin sorumluluklarını bir ölçüde kaldıran Zorunlu Deprem Sigortası sistemi, özel yapı sahiplerini yükümlülük altına sokarak ülke ölçeğinde büyük bir kaynağın oluşmasını öngörmektedir. Sigorta sisteminin yaygınlaştırılması önemlidir; çünkü giderek artan sayıda yapı sahibinin katılımı ile Türkiye’de yıldan yıla çok büyük ölçeklerde bir kaynağın gelişmesi sağlanacak, giderek ruhsatsız yapıların da bu sisteme katılmak üzere tasfiyesi özendirilecektir.

Ne var ki, henüz bilimsel açıdan yeterli bir risk değerlendirmesine dayalı olmayan ve vergi gibi prim ödeme programları gerektiren bu sigorta, yeterli bir prim farklılaşması yaratmamakla sigortanın önemli bir üstünlüğünden yararlanmamakta, yurttaşları güvenli yapılarda ve kentsel çevrelerde oturmaya yönlendirecek yeterli bir güç oluşturmamaktadır. Öte yandan, yakında çok büyük ölçeklere erişmesi umulan sigorta kaynakları, yalnızca deprem sonrası zararları tazmin etme ödevini üstlenmiştir. Sigorta, bu durumu ile can kayıplarını ve bu kayıplara yol açan güvenliksiz ve niteliksiz çevre ve yapılaşmanın

iyileştirilmesi gereklerini göz ardı etmektedir. Sigorta kaynakları, bu edilgen tutumla, pasif bir birikim ve yalnızca tazminat parasını güvenceye alan bir sistem oluşturmaktadır. Oysa, yasa taslağının 18. maddesine bir hüküm eklemekle, yıllık sigorta gelirlerinin belirli bir oranının (%15), deprem zararlarını azaltmak üzere yapı ve çevre güvenliği proje ve yatırımlarına ayrılması sağlanabilir. Gerekliyse, kaynakların yeterli bir büyüklük kazanması açısından, bu uygulama için bir hedef yıl tanımlanabilir. Önemli olan, bu konunun yasada bağlayıcı bir biçimde düzenlenmesi ve bu işleyişin kurumlaştırılmasıdır.

Doğal Afet Sigortaları Kurumu ile yerel yönetimlerin dayanışmalı olarak çalışmaları yoluyla çok daha etkin ve başarılı bir uygulama sağlanabilir. Özellikle büyükşehir belediyelerindeki sigorta yükümlülerinin katkıları oranında, bu belediyelerin sigorta kaynaklarından yararlandırılması, buna karşılık, bu kaynakların yalnızca deprem güvenliğini artırmak üzere çevre ve yapı sağlamlaştırma proje ve yatırımlarına ayrılacağı gibi bir hükme yer verilebilir. Belediyelerin, geri dönüşlü olarak kullanabilecekleri bu kaynakla, iyileştirme, güçlendirme, koruma projelerinin uygulanması, kamu yapılarının güçlendirilmesi, çevre düzenleme ve yenileme işlerine gidilmesi olanaklıdır. Deprem Sigortası yönetimi yalnızca bir dizi finansal işlemler ailesinden ibaret değil, çok yönlü sosyal ve ekonomik düzenlemeler gerektiren bir uğraştır.

- Daha önce 2008 yılında verilen bu kanun tasarısının 2012'de daha güncel olması beklenirdi.

- Deprem dışında afet türlerine karşı korunma getirilmesi işleyişi olumsuz etkileyebilir. Bu yaklaşım ne Yeni Zelanda ne de Kaliforniya örneklerinde bulunur. Teröre karşı tazminat hakkı getirmesi Türkiye için altından kalkılamayacak bir külfet manasına gelir. DASK öncelikle deprem sigortasıdır. Aksi takdirde bu riski uluslararası reasürans piyasasında kimseye plase edemeyiz.

- Kamu-özel ortaklığı sadece depremle sınırlanmalıdır.

- Yasa taslağı ile getirilen değişimin ne olduğu belirsizdir. Halen 587 KHK ile yürütülen hizmet bu sefer pek az tadilat ile kanun altına alınmış ise de cezalar konusu hafif geçirilmiştir. Kimsenin aklına sel ve terör eylemleri gibi unsurlar katılacak olursa riskin reasürans maliyetinin artacağı gelmemiş gibi durmaktadır.

- Kanun Yapı Denetim Kanunu (4708)'den bağımsız bir metin olarak hazırlanmıştır. İlgili maddeler 4708 sayılı Yapı Denetimi Kanununun şimdiki haline uyumlu hale getirilmelidir.

- Eğer Kanun Koyucu "Teknik İşletici" ismiyle bir düzenleme yapacaksa, bunun kurulması gerekir. Arzuya bırakılan bir kurumsallaşma olmaz. Eğer Teknik İşletici yeni teşkil edilecek bir şirket ise masraflı olacaktır ve bu masraflar DASK primlerinden tahsil edilecektir. Yeni şirketin idari ve teknik kadrosu olacaktır.

- DASK sadece ve sadece binaları sigorta etmelidir. Bina kaç bağımsız birime sahip olursa olsun, yapı tek ve birdir. Depremde uğrayacağı hasar sadece ona aittir. Yoksa mahkemelerin altından kalkamayacağı ihtilaflar ortaya çıkacaktır.

- Kat Mülkiyeti hükmi şahsiyetinin toptan sigorta kapsamında olması şarttır. Ferdi değil toplu sigorta olması işlerlik bakımından şarttır. Yıllık primler bağımsız birimlerin oranlarına bağlı olarak tespit edilmelidir. Bir bina eşittir bir muhatap prensibi alınmalıdır.

- Eğer konut olarak ruhsat aldıysa veya tapulandıysa şimdiki kullanma amacı ne olursa olsun o bina bir bütün olarak sigortalanmalıdır. Tek bir tane dahi olsa konut varsa geri kalanlarına bakmadan DASK kapsamına girmelidir. Kat Mülkiyeti tesis edildiği andan itibaren işlemelidir.

- 587 sayılı KHK'da yedi kişi olan yönetim kurulu üye sayısının beşe düşürülmesinin mantığı anlaşılmamıştır. Yedi kişi olarak kalmalı ve deneyimli bilim insanı ve araştırmacı sayısı artmalıdır. Sivil Toplum kuruluşları da temsil edilmelidir. Yönetim Kurulu cömert bir maaş kapısı olmaması lazımdır.

- Tasarı metninde zorunlu sigortanın yaptırılmaması durumunda mükelleflere ne ceza uygulanacağı hükme bağlanmamıştır. Zorunlu olan bir şeyin yapılmamasının cezası olmalıdır ve ceza ancak Kanunda düzenlenir.

- Kanuna konulan cezalar adeta yasak savma kabilinden ve DASK'ın kapsamını genişletme amacına hizmet etmeyen tarzda dizayn edilmiştir.

- Gelir düzeyi düşük bölgelerde devlet katkısının mutlaka sağlanması çok önemlidir. Aksi halde devlet şu anda olduğu gibi ilk afette yasağı mutlaka yine delegecektir.

- Kamu konutlarının da sigorta kapsamına alınması ayrımcılığın azaltılması ve uygulamanın yaygınlaştırılması açısından gereklidir.

Madde 1- Kanunun adı "Afet Sigortaları Kanunu" olmasına rağmen madde metninden afet dışında teminat verilmesinde güçlükler bulunan çeşitli riskler için de sigorta ve reasürans teminatı verilebileceği anlaşılmaktadır.

"Teminat verilmesinde güçlükler bulunmasından" ne kastedildiği açık olmayıp, güçlük bulunması tamamen sübjektif bir kavramdır. Bir teminatın verilmesinde bir şirket için herhangi bir sorun ortaya çıkmazken, bir başka şirket için sorun olabilir. Bunun kriteri nedir, belli ve açık değildir.

Konutlarda Deprem sonucu oluşacak maddi zararların karşılanması amacıyla oluşturulmuş bir sigorta havuzunun teminat kapsamının genişletilip Afetler için teminat sağlanması kabul edilmekle birlikte Afet dışında çeşitli riskler ve bedeni zararlar için de teminat sağlar hale gelmesinin nedeni anlaşılamamaktadır. Deprem riskini temin etmek için kurulmuş olan bir kurumun, deprem riski için aldığı primlerden oluşturduğu fonlarını diğer riskler sonucu oluşacak hasarların karşılanmasında kullanması sigortacılık tekniği açısından da doğru bir uygulama değildir. Ayrıca, zaman içinde piyasada kabul edilmeyen bütün kötü riskler DASK tarafından karşılanır hale gelecektir.

Bu nedenle Kapsam maddesinden "çeşitli riskler" ve "bedeni zararlar" ifadelerinin çıkartılması uygun olacaktır. Maddedeki hüküm değiştirilmediği takdirde DASK'ın faaliyet alanı dışında ihtiyari işlere girmesi, sektörde faaliyet gösteren şirketlerin üretimini, dolayısıyla sektörü olumsuz etkileyecektir.

Madde 3- DASK tarafından reasürans teminatı verilmesi doğru bir uygulama değildir. Sigortaladığı riskleri isterse üzerinde tutabilir ama hem sigorta şirketi hem reasürans şirketi olarak çalışamaz.

Tasarının "Doğal Afet Sigortaları Kurumu" başlıklı 3'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasında getirilen düzenleme ile DASK'ın başta T.B.M.M. denetimi olmak üzere kamu kurumlarının tabi olduğu birçok yasa ve denetimden muaf tutulması düşünülmüştür. Bunun yanında adı geçen maddenin 5'inci fıkrası ile yıllık hesaplarının sadece Müsteşar denetimine bırakılması, kurumu, özel bir konuma getirmiştir. DASK, işine geldiği noktada kamu kurumudur. Çünkü alacaklarını, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil etmektedir. İşine geldiği noktada ise özel bir kurumdur. Çünkü 3346 ve 832 sayılı Kanunlardan muafıdır. Oysa afet gibi toplumsal açıdan çok önemli bir alanda faaliyet gösteren ve kamusal imkânları kullanarak milyarlarca lirayı biriktiren bir kurumun T.B.M.M.'nin denetimine açık olması gerekir.

Madde 4- Doğal Afet Sigortaları Kurumu Yönetim Kurulunda halen deprem konusunda uzman, deneyim sahibi mühendis bir üye bulunmaktayken Tasarıda bunun yerini Yüksek Öğretim Kurumu tarafından önerilecek aday arasından belirlenecek bir üye almaktadır. Bu üyenin uzmanlık konusu belirtilmediğinden deprem konusunda uzman, deneyim sahibi olmayan herkes üye olabilecektir. Bunun da düzeltilmesi gerekir.

Aynı maddede ve diğer maddelerde de yer alan "Bayındırlık ve İskan Bakanlığı" ismi "Çevre ve Şehircilik Bakanlığı" olarak değiştirilmelidir.

Madde 6- Kurumun teknik işleri ile işletmeye ilişkin iş ve işlemlerini yürütmek amacıyla sigorta şirketlerinin eşit hisselerle katılımıyla oluşturulacak anonim şirkette reasürans şirketlerinin de katılımının sağlanması uygun olacaktır.

Madde 7- Piyasada ortaya çıkacak sigorta fırsatlarından eşit seviyede ve rekabet koşulları içerisinde yararlanılmasını temin için Doğal Afet Sigortaları Kurumu'nun sadece zorunlu hale getirilen sigortalar için teminat sunması gerekmektedir. Böylelikle sigorta şirketleri ile kamu kuruluşu arasında ortaya çıkacak haksız rekabetin önüne geçilmiş olacaktır.

Madde 8- Birlik görüşüne aynen iştirak edilmekte olup, madde metninin "*Kurum tarafından üstlenilen zorunlu sigortalara ilişkin riskler için ulusal ve uluslararası piyasalardan uygun koşullarda yeterli koruma sağlanamaması halinde, Bakanın teklifi ile Bakanlar Kurulunca belirlenecek kısmının uygun bir bedel karşılığında Devlet tarafından taahhüt edilmesine karar verilebilir.*" şeklinde değiştirilmesi uygun olacaktır.

Madde 13- Maddede Bakan tarafından belirlenir ifadesi "yönetim kurulunun görüş ve önerileri doğrultusunda bakan tarafından belirlenir" şeklinde düzeltilmelidir.

<i>Haluk Eyidoğan</i>	<i>Sakine Öz</i>	<i>Yıldıray Sapan</i>
İstanbul	Manisa	Antalya
<i>Ahmet İhsan Kalkavan</i>	<i>İdris Yıldız</i>	<i>Doğan Şafak</i>
Samsun	Ordu	Niğde

MUHALEFET ŞERHİ

Afet Sigortaları Kanunu Tasarısı ile; binalarda deprem sonucu meydana gelebilecek maddi zararların karşılanması teminen yaptırılacak zorunlu deprem sigortası ile sigorta şirketlerince teminat verilmeyen veya teminat verilmesinde güçlükler bulunan çeşitli afetler ve riskler sonucu meydana gelebilecek maddi ve bedeni zararların karşılanabilmesini teminen sunulacak sigorta ve reasürans teminatlarına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi öngörülmektedir.

Ancak bu usul ve esaslar belirlenirken, Afet Sigortaları Kanunu Tasarısının, özünü ihtiva eden ve onuncu maddede getirilmek istenen hüküm ile binalarda deprem nedeniyle meydana gelebilecek hasarların zorunlu afet sigortaları kapsamı içerisine alınacak olanlar; sadece 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamındaki bağımsız bölümler, tapuya kayıtlı ve özel mülkiyete tabi taşınmazlar üzerinde mesken olarak inşa edilmiş binalar, bu binaların içinde yer alan ve ticarethane, büro ve benzeri amaçlarla kullanılan bağımsız bölümler ile doğal afetler nedeniyle Devlet tarafından yaptırılan veya sağlanan kredi ile yapılan meskenlere zorunlu deprem sigortası zorunluluğu getirilmektedir.

Ayrıca Kurum; ilgili mevzuata aykırı olarak inşa edildiği, projeye aykırı olarak ve taşıyıcı sistemi olumsuz yönde etkileyecek şekilde tadil edildiği veya zayıflatıldığı tespit edilen binaları, suistimale neden olacağı düşüncesiyle zorunlu deprem sigortası kapsamı dışında tutması gerekirken, kanun tasarısının 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrası ile, sigortalanması keyfiyete bırakılarak yasal boşlukların oluşmasına neden olacak uygulamalara prim verecek hükme söz konusu tasarıda yer verilmektedir.

Afet Sigortaları Kanun Tasarısının hazırlanmasına neden olan ve sigorta şirketlerince teminat verilemeyen veya teminat verilmesinde güçlükler bulunan çeşitli afetler ve riskler sonucu meydana gelebilecek zararların karşılanabilmesi için DASK’ın kolaylaştırıcı olarak devreye girmesi öngörülmesine rağmen, kanun tasarısında kamu yararı açısından büyük önem arzeden ve tamamı işyeri olan binalar, köy yerleşim alanlarında yer alan kanun ve yönetmelikler ile mühendislik kural ve kaidelerine göre yapılan meskenler ile kamu binalarının kapsam dışında tutulması, tasarının sigortalanmayı kolaylaştırıcılığıyla ters düşmektedir.

Diğer yapı, bina ve bağımsız bölümler ile köy nüfusuna kayıtlı ve köy yerleşik alanları ve civarında yapılan binalar ile tamamı ikamet dışı kullanılan binaların bilim ve fenne uygun olarak inşa edilmiş ya da kanun ve yönetmeliklere göre güçlendirilerek uygun hale getirilmiş dahi olsa, zorunlu afet sigortası kapsamı dışında tutulması, bina, yapı ve bağımsız bölümler arasında ayrıma gidilmesi, kanunun amacıyla çelişir bir uygulama niteliği taşımaktadır.

Ayrıca sigorta kapsamına alınan binalar için sigortalanma esnasında, tapuya kayıtlı ve özel mülkiyete tabi taşınmazlar üzerinde mesken olarak inşa edilmiş olmaları şartının aranması, zamanında mesken olarak yapılan ve zamanla tamamı iş yeri halini alan binalar ile iş yeri olarak yapılan binaların kapsam dışı tutulması doğru değildir.

İşyeri olarak inşa edilmiş dahi olsa, deprem sonrasında bu binalarda da maddi hasarlı can kaybının yaşanması muhtemeldir. Dolayısıyla bir tarafa zorunluluk getirilirken, diğer tarafı bu uygulamanın dışında tutarak tasarı gerekçesinde de yer alan, devletin doğal afetlerden kaynaklanan muhtemel mali yükünü azaltıcı gerekçesiyle ters düşen bir durum ortaya çıkmaktadır.

Bu kapsamda; eskiden olduğu gibi, yine her deprem sonrası meydana gelen maddi kayıplar; “Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun” çerçevesinde devlet tarafından üstlenilme durumunda olacak, bu nedenle de Devletin üstlenmiş olduğu risk, bütçe üzerinde taşınamaz boyutlara ulaşan mali külfetlere neden olacaktır.

Diğer taraftan, güvenli yapıların teşviki kapsamında; yapı kullanım izin belgesi ve yapı denetim sertifikası olmayan binaların çürük yapı ve binalara karşı caydırıcılığı temin etme bakımından kesinlikle sigorta kapsamı içerisine alınmaması gerekirken, onuncu maddenin dördüncü fıkrasında bu durum net olarak açıklanmamış ve yapılabilirliği ifade edilmiştir.

Tasarıda yer alan bu hükme göre, yüklenici veya mal sahibi; yapı denetim şirketleri ve kamu adına ilgili idare teknik heyeti, yapıya aykırılık veya tehlike arz eder kaygısı ile İskan Belgesi vermediği durumlarda dahi, sigorta şirketlerine zorunlu sigorta yaptırılabilir.

Yapı Kullanım İzin Belgesi almamış yerlere Zorunlu Deprem Sigortası yaptırılması, hem mühendisliğe, hem tekniğe, hem de hukuka aykırıdır. Ancak; Hukuka, Tekniğe ve Mühendisliğe uygunluğu da sağlanarak, bu gibi yapıların Yapı Denetim Şirketlerinden can ve mal güvenliğini tehdit etmeyeceğine dair alınacak bir teknik rapor sonucu, yapı sahibinin ilgili kurumdan alacağı İzin Belgesini müteakip, sigortalanabileceği hükmünün getirilmesi daha yerinde olacaktır.

Aksi takdirde uygulama safahatında keyfilğin yaşanmasına neden olacak birçok iş ve işlemlere sebep olunacaktır.

Sonuç olarak, Afet Sigortaları Kanun Tasarısının;

1- Zorunlu Deprem Sigortası yaptırılma zorunluluğunun, sadece belirli bina, yapı ve bağımsız bölümlere getirilmesi,

2- Her hangi bir doğal afet sonucu meydana gelen maddi ve ölümlü zararların karşılanabilmesi için zorunlu deprem sigortası yaptırılmasında; kırsal alanlardaki ve köylerdeki yapı inşa tekniğine uygun olarak yapılan veya güçlendirilen bina veya meskenlerin kapsam dışında tutulması,

3- Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun kapsamında devlet tarafından üstlenilen riskin azaltılması bakımından kamuya ait bina ve bağımsız bölümlerin zorunlu deprem sigortası kapsamına alınmaması,

4- İlgili mevzuata aykırı olarak inşa edilen ya da projeye aykırı olarak ve taşıyıcı sisteme zarar verecek boyutta etki edecek tadil edilen binalara, sigorta yapılabilmesinin kurumun keyfiyetine bırakılması,

5- Yasal mevzuatlara uygun olarak yapılan bina, bağımsız bölümler ve meskenler ile yasal mevzuata aykırı olarak inşa edilen veya sonradan tadil edilen bina, bağımsız bölümler ve meskenlere uygulanan zorunlu deprem sigortası prim oranlarının aynı oranlarda uygulanması, bu yapılar arasında prim oranlarında belirgin bir ayrıma gidilmemesi

ve tasarıda öne sürülen gerekçelere aykırılık taşıyan hükümlerin yer alması nedeniyle, kanun tasarısının bu haline karşıyız.

Ali Halaman
Adana

Durmuşali Torlak
İstanbul

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

17/4/2012

Esas No: 1/583, 1/247

Karar No: 13

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hazine Müsteşarlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulu tarafından 29/8/2008 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ancak 23. Yasama Döneminde görüşülemediği için İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz kalan ve 24. Yasama Döneminde 61 inci Hükümet tarafından yenilenerek, yenilediği 5/3/2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bildirilen ve Başkanlıkça 12/3/2012 tarihinde tali komisyon olarak Adalet ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonlarına, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen 1/583 esas numaralı “Afet Sigortaları Kanunu Tasarısı”, Komisyonumuzun 10/4/2012 tarihinde yapmış olduğu 36 ncı birleşiminde Hükümeti temsilen Başbakan Yardımcısı Ali BABACAN ile Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Doğal Afet Sigortaları Kurumu ve Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği temsilcilerinin katılımlarıyla görüşülmeye başlanmıştır. Komisyonun 11/4/2012 tarihinde yapmış olduğu 37 nci birleşimde Tasarının geneli üzerindeki görüşmelere geçilmeden önce, Komisyonumuz portföyünde bulunan 1/247 esas numaralı Zorunlu Deprem Sigortasına Dair Kanun Hükmünde Kararname, Tasarı ile ilgili olması nedeniyle verilen bir önerge doğrultusunda gündeme alınarak İçtüzüğü'nün 35 inci maddesi uyarınca Tasarıyla birleştirilmiş ve görüşmelerde 1/583 esas numaralı Kanun Tasarısının esas alınmasına karar verilmiştir.

1/583 esas numaralı Kanun Tasarısının gerekçesinde özetle;

- Son altmış yıl içerisinde doğal afetlerin yol açtığı maddi hasarların 2/3'ünün deprem nedeniyle meydana geldiği ve ülkemiz topraklarının yüzde 96'sının farklı oranlarda tehlikeye sahip deprem bölgeleri içerisinde olduğu, nüfusumuzun yüzde 98'inin de bu bölgelerde yaşadığı,

- Ülkemizde yeterli ve yaygın sigorta güvencesinin bulunmaması nedeniyle depremler sonrasında oluşan maddi kayıpların telafisinin 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun çerçevesinde devlet tarafından üstlenildiği, ancak depremlerden sonra oluşan maddi hasarın tazmin edilmesinin bütçe üzerindeki mali yükünün ekonomik anlamda sürdürülemez boyutlara ulaştığı,

- 17 Ağustos 1999 tarihinde meydana gelen Marmara Depreminden sonra yürürlüğe giren 587 sayılı Zorunlu Deprem Sigortasına Dair Kanun Hükmünde Kararname ile 27 Eylül 2000 tarihinden itibaren kapsamındaki binalar için deprem sigortası yaptırılmasının zorunlu hâle getirildiği, bu uygulama ile konut sahiplerine konutları ile ilgili olarak devletin bütçe imkânları ile ilişkili olmaksızın ve meydana gelebilecek maddi kayıpları derhâl telafi eden somut bir güvence temin edildiği,

- Genel anlamda zorunlu deprem sigortasının, belediye ve mücavir alan sınırları içinde kalan meskenlere yönelik olarak depremlerden kaynaklanan maddi zararların sigorta yoluyla ve risk paylaşımı yapılarak karşılanmasını amaçlayan bir sigorta sistemi olduğu, kamu kaynağı kullanılmadan oluşturulan bu sistemin, kısa zamanda başarılı bir performans ortaya koyarak uluslararası reasürans piyasalarında önemli bir kredibilite sağladığı ve pek çok ülke tarafından benzer uygulamalar için örnek alınmaya başladığı,

- Son yıllarda dünya genelinde artan büyük ölçekli doğal afetler için, sigorta ve reasürans piyasalarında yaşanan kapasite eksikliklerinin giderilmesi amacıyla sunulan teminat kapsamının çeşitlendirildiği, ABD'nin çeşitli eyaletlerinde kasırga, sel ve deprem için, Fransa'da doğal afetler için, İspanya'da doğal afetler ve sıra dışı riskler için, Yeni Zelanda'da deprem ve çeşitli doğal afetler için özel sigorta ve reasürans programlarının uygulandığı,

- Zorunlu deprem sigortası uygulaması ile, ödenen küçük miktardaki sigorta primleriyle ülke çapında risk paylaşımının ve sosyal dayanışmanın sağlandığı, yeterli iç kaynak birikimi sağlanıncaya kadar riskin belli bir kısmının reasürans yoluyla uluslararası piyasalara yönlendirildiği, böylece deprem nedeniyle devlet bütçesi üzerinde oluşan mali yük azalacağından muhtemel ek vergilerin de önlenmiş olduğu,

- Deprem gibi katastrofik risklerin, çok büyük boyutlarda teminat sunumunu ve bunu karşılamak üzere büyük miktarda kaynak birikimini gerektirdiği, bu tür risklere karşı “sigorta havuzu” adı verilen teşkilatlanmalara gidildiği, Doğal Afet Sigortaları Kurumunun (DASK), sigortacılıktaki bu anlayış esas alınarak kurulmuş bir kurum olduğu,

- Kurumun kendine özgü organizasyon yapısı, kamu ve özel sektör işbirliğinin en somut örneklerinden biri olduğu, Kurum iş ve işlemlerinin yürütülmesi için fiziki herhangi bir yapılanmaya ihtiyacının olmadığı, bu nedenle yönetim kurulu dışında hiçbir personelinin bulunmadığı, etkinliğin artırılması ve maliyetlerin asgari düzeyde tutulması amacıyla tüm işlerin dışarıdan hizmet alımı şeklinde yürütüldüğü,

- 30/4/2008 tarihi itibarıyla meydana gelen ve büyüklüğü 3,6’ dan 6,5’ e kadar çıkan 201 adet deprem nedeniyle hasar görmüş 10.106 konutun sahibine Kurum tarafından ödenen toplam tazminat tutarının yaklaşık 19 milyon Türk Lirası olduğu, zorunlu deprem sigortası poliçelerinin sayısının yıllık 2,7 milyona ulaştığı, bu büyüklüğün toplam sigortalananabilir konut stokunun yaklaşık yüzde 20’sini ifade ettiği,

- Devletin afet konutu yapma geleneğini belli ölçüde devam ettirmesi, risklere karşı sigorta yapma alışkanlığının özellikle bazı bölgelerde ve düşük gelirli gruplarda yok denecek kadar az olması, sigorta bilincinin artırılması yönündeki çabaların yetersiz kalması ve yükümlülere sigorta yapmaya teşvik için tapu dışındaki gerekli denetim mekanizmalarının oluşturulamaması nedeniyle hedeflenen sigortalılık oranlarına henüz ulaşamadığı,

- Tasarı ile 587 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle oluşturulan mevcut zorunlu deprem sigortası uygulamasının iyileştirilmesinin yanı sıra deprem dışında kalan afetler ile terörizm ve çevre kirlenmesi gibi bazı yıkıcı riskler için de belli koşullarda Kurum tarafından sigorta ve reasürans teminatı sunulabilmesinin ve zorunlu deprem sigortası kapsamındaki bütün binaların, ödenebilir primler karşılığında sigorta güvencesi altına alınmasının amaçlandığı,

ifade edilmektedir.

Kanun Tasarısı ile;

- Hâlihazırda Doğal Afet Sigortaları Kurumunun yalnızca depremler sonucu oluşan maddi zararları zorunlu deprem sigortası ile karşıladığı, depremin yanı sıra sigorta şirketlerince teminat verilmesi mümkün olmayan çeşitli doğal afetler ile terör olayları ve çevre kirlenmesi sonucu oluşan maddi zararların da karşılanabilmesi amacıyla sigorta ve reasürans işlemlerinin sunulması,

- Depremin doğrudan neden olduğu maddi zararlar ile deprem nedeniyle ortaya çıkan yangın, infilak, su basması ve yer kayması gibi doğal afet sonucunda meydana gelebilecek maddi zararlara ilişkin risklerin sigorta ve reasürans teminatlarını sunmak üzere, kamu tüzel kişiliğini haiz Doğal Afet Sigortaları Kurumunun görevlendirilmesi,

- Sunulacak sigorta ve reasürans teminatları için yeterli kaynak bulundurulması gerektiğinden kâr amacı bulunmayan Doğal Afet Sigortaları Kurumunun gelirlerinin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf tutulması,

- Kendine özgü farklı bir yapılanması olan Kurumun tüm işlevlerini uygun şekilde yerine getirebilmesi için 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 21/2/1967 tarihli ve 832 sayılı Sayıştay Kanunu, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunundan da istisna tutulması, Kurumun devlet bütçesinden kaynak kullanmaması dolayısıyla diğer kamu kurumlarından farklı şekilde denetlenmesi, buna göre yıllık hesapları ile işlemlerinin denetiminin Hazine Müsteşarlığı tarafından yapılması,

- Hazine Müsteşarlığı ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığından birer üye, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği ve Yükseköğretim Kurulu tarafından önerilecek üçer aday arasından belirlenecek birer üye ile teknik işleticinin temsilcisi olmak üzere toplam beş üyeden oluşan Yönetim Kurulunun DASK'ın genel yönetiminden sorumlu olması,

- Yönetim Kurulu üyelerinin temsil ettikleri kuruluşların görev alanına giren sigortacılık, acil durum yönetimi, doğal afetler ve benzeri konulardan birinde gerekli bilgiye ve en az on yıllık deneyime sahip olmaları, söz konusu yöneticilerin en fazla iki kez atanmak üzere dört yıl için göreve gelebilmesi,

- Yönetim Kurulu dışında herhangi bir personeli bulunmayan Kurumun teknik işleri ile işletmeye ilişkin iş ve işlemlerinin bir teknik işletici tarafından yürütülmesi, söz konusu görevin, yangın ve doğal afetler branşında ruhsatı bulunan sigorta şirketlerinin eşit hisselerle katılımıyla kurulacak bir anonim şirket tarafından üstlenilmesi, bunun gerçekleşmemesi durumunda ise teknik işleticinin, hâlen olduğu gibi istekli sigorta veya reasürans şirketleri arasından Müsteşarlıkça belirlenmesi, teknik işletici firmanın çalışma usul ve esaslarının Hazine Müsteşarlığı tarafından yönetmelikle düzenlenmesi,

- Zorunlu deprem sigortası kapsamında verilecek teminatların münhasıran DASK tarafından verilmesinin yanı sıra Bakan tarafından uygun görülmesi durumunda sigorta şirketleriyle müştereken verilmesinin de mümkün olması,

- Kamu yararı açısından gerek görülmesi durumunda sigorta şirketleri tarafından teminat verilmesinde güçlükler bulunan deprem, sel, yer kayması, fırtına, dolu, don ve benzeri doğal afetler ile terörizm ve çevre kirlenmesi benzeri riskler için de Kurum tarafından sigorta veya reasürans teminatı verilebilmesi, teminatların hangi durumlarda verileceğinin ise Bakanın Teklifi ile Bakanlar Kurulunca tespit edilmesi, böylece mevcut duruma göre teminat kapsamının genişletilerek deprem haricindeki doğal afetlerin de teminat kapsamına alınabilmesi,

- Kurum tarafından üstlenilen riskler için ulusal ve uluslararası piyasalarda yeterli koruma sağlayacak bir reasürans firması bulunamaması hâlinde, Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanın teklifi ile Bakanlar Kurulunca belirlenecek kısmının uygun bir bedel karşılığında devlet tarafından taahhüt edilmesi,

- Kurum gelirlerinin sigorta ve reasürans primlerinden, reasürans ve retroesyon işlemlerinden elde edilen komisyonlardan, Kurum varlıklarından sağlanan gelirlerden ve sair gelirlerden oluşması, ayrıca Kurumun bir afet sonucunda oluşan hasarlara ilişkin tazminatları ödemesini sağlamak amacıyla gerekli durumlarda bir yıl içinde elde ettiği prim gelirlerinin toplamını geçmemek üzere borçlanabilmesi,

- Zorunlu deprem sigortası kapsamına; Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamındaki bağımsız bölümler, tapuya kayıtlı ve özel mülkiyete tabi taşınmazlar üzerinde mesken olarak inşa edilmiş binalar, binaların içinde yer alan ve ticarethane, büro ve benzeri amaçlarla kullanılan bağımsız bölümler ile doğal afetler nedeniyle devlet tarafından yaptırılan veya sağlanan kredi ile yapılan meskenlerin dâhil edilmesi,

- Zorunlu deprem sigortasını yaptırmakla yükümlü olanların Kurumca tespit edilmesi, bu noktada diğer kamu kurumlarıyla işbirliği ve bilgi paylaşımı yapılması,

- Tapuya kayıtlı bir taşınmazın tapuya kaydı olmayan bir taşınmaza dönüşmesi için yapılan terkin işlemi hariç olmak üzere, tüm tapu işlemleri ile su ve elektrik abonelik işlemlerinde zorunlu deprem sigortası yaptırılması şartının aranması,

- Sigortalının, binanın ve her bir bağımsız bölümün projeye aykırı olarak ve taşıyıcı sistemi olumsuz etkileyecek şekilde tadil edilmesine veya zayıflatılmasına karşı tedbir almakla yükümlü kılınması, aksi hâlde sigortadan tazminat alma hakkını kaybetmesi,

- Zorunlu deprem sigortasına ilişkin tarife ve talimatlar ile azami teminat tutarının her yıl Bakan tarafından belirlenmesi, prim hesaplanmasında binanın yüzölçümü, inşaat türü ve kalitesi, binanın üzerinde bulunduğu arazinin zemin özellikleri, deprem riski ve benzeri unsurların değerlendirilmesi,

- 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanundan doğan devletin konut kredisi açma ve bina yaptırma yükümlülüğünün, zorunlu deprem sigortası bulunmayan konutlar için geçerli olmaması,

öngörülmektedir.

Komisyonumuzda Tasarının geneli üzerinde Hükümet adına yapılan açıklamalarda;

- 2011 yılında dünya genelinde çeşitli doğal afetler nedeniyle yaklaşık 380 milyar dolarlık hasar oluştuğu, dünyada gittikçe artan doğal afet hasarları göz önünde bulundurulduğunda, depremin yanı sıra diğer afet risklerinin sigortalanması için de sigorta sektörünü destekleyecek bir altyapı oluşturmaya ihtiyaç duyulduğu, deprem dışı diğer afet risklerinin de sigorta sektörü ile işbirliği içinde, uygun sigorta primleri yoluyla teminat altına alınmasının amaçlandığı,

- Tasarı ile, Bakanlar Kurulu Kararıyla DASK'ın zorunlu deprem sigortası dışında, meydana gelebilecek deprem dışı diğer doğal afet riskleri için de teminat verebilmesinin sağlandığı,

- Maddi olarak hasar verici depremlerden sonra yapılan afet konutu gibi uygulamaların zorunlu deprem sigortası yaptırmanın gerekçesini zayıflatarak, sigorta bilincine zarar verdiği, bu nedenle ülke genelinde sigortalılık oranının istenilen düzeye ulaşmadığı,

- Türkiye'de zorunlu deprem sigortası kapsamında sigortalılık oranının yüzde 23 seviyesinde olduğu, yapılan düzenlemenin temel amacının zorunlu deprem sigortasını yaygınlaştırmak olduğu, bu amaç doğrultusunda ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği yapılmasına yönelik gerekli tedbirlerin alındığı,

- Zorunlu deprem sigortası için daha önce tapu ve konut kredileri haricinde herhangi bir kontrol mekanizması öngörülmediğinden sigortalılık oranının istenen düzeye ulaşmadığı, yeni düzenlemeyle elektrik ve su abonelik işlemlerinde de zorunlu deprem sigortasının varlığının bir ön şart olarak aranacağı,

- Yurt dışı reasürans piyasalarında zaman zaman kapasite daralması ortaya çıktığından sigorta sektörünün teminat sağlamakta güçlüklerle karşılaştığı, Tasarı ile, bu tür durumlarda devletin Doğal Afet Sigortaları Kurumuna uygun bir bedel karşılığında belli tutarda hasar fazlası desteği sağlayacağı,

- Sigorta sektörünün her durumda teminat sunmaya devam etmesini sağlayacak bir mekanizma olan Doğal Afet Sigortaları Kurumuna ihtiyaç duyulduğu, Kurumun yasal bir zemine oturtulması ve daha esnek ve işlevsel bir yapıya dönüştürülerek uluslararası standartlara getirilmesinin önemli olduğu,

- Doğal afetler sonucu bütçe üzerinde oluşabilecek mali yüklerin ve oluşan hasarların ekonomik hayatı olumsuz yönde etkilediği, bu nedenle büyük afetler meydana gelmeden önce, gelecekte oluşabilecek doğal afet hasarlarına karşı bugünden tedbir alındığı ve vatandaşların hasar gerçekleşikten sonra teminatsız kalmasının önlendiği,

- Sigorta şirketlerince afetler için teminat verilememesi durumunda, Doğal Afet Sigortaları Kurumunun devreye girerek piyasada oluşabilecek boşlukları gidereceği, Kurumun bu hizmeti sigorta veya reasürans teminatı şeklinde sunabileceği,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda Tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Kamu tüzelkişiliğini haiz olmasından dolayı özel sektörden farklı olarak bir takım ayrıcalıklar tanınan ve kamu risklerini üstlenen Doğal Afet Sigortaları Kurumunun kamu mali yönetimi ve kamu denetimi dışında tutulmasının uygun olmadığı,

- Doğal Afet Sigortaları Kurumunun üstlendiği riskleri ulusal ve uluslararası piyasalarda uygun koşullarda paylaşamaması durumunda, devletin Kuruma uygun bir bedel karşılığında belli tutarda hasar fazlası desteği sağlamasının kamu sektörünü uzun vadede ciddi bir risk altına soktuğu,

- Devletin, afetlerden sonra konut kredisi açma veya bina yaptırma gibi yükümlülüklerinin zorunlu deprem sigortası yaptırmayanlar için ortadan kalkmasının sosyal devlet ilkesine uygun düşmeyebileceği, devletin vatandaşların haklarını tümüyle gözetmek gibi bir görevinin olduğu ve herhangi bir sektörü teşvik etmek için bu sorumluluğun ortadan kaldırılamayacağı,

- Kurum tarafından sunulacak teminatların yalnızca 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununa tabi meskenleri kapsamının meydana gelebilecek muhtemel riskler açısından yetersiz kaldığı, bu nedenle mesken dışındaki ticarethanelerin de kapsama alınması gerektiği,

- Zorunlu deprem sigortasının yaygınlaştırılması ve kontrol altına alınması noktasında yerel yönetimlerle işbirliği içinde olunması gerektiği, hatta gerekli görülürse bu birimlere teşvik verilebileceği,

- Kapsam dışında bırakılan yerlerden köy yerleşik alanları civarı ve mezarlarda kaçak yapılaşma oranının yüksek olduğu ve asıl bu alanların zorunlu deprem sigortası kapsamına alınması gerektiği,

- Türkiye’de binalara biçilen ömrün yaklaşık elli yıl olduğu, bu nedenlerle öncelikli olarak yapı stokunun iyileştirilmesi gerektiği ve kapsamın genişletilmesi gerektiği, hasarı önleyici düzenlemelerin hasar sonrası ödemelere ilişkin düzenlemelerden daha önemli olduğu,

- Büyükşehir belediyelerine bağlı köylerde yapılan inşaatların diğer şehir binalarındaki prosedürlerin aynen uygulandığı, o yüzden bu köylerin kapsam dışında bırakılmasının adaletsiz olduğu,

- Zorunlu deprem sigortasını yaygınlaştırmak adına alınan önlemlerin olumlu karşılandığı ancak yetersiz kaldığı ve daha ciddi yaptırımlar öngörülmesi gerektiği,

şeklindeki eleştiri, görüş ve önerilerin ardından Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda;

- Doğal Afet Sigortaları Kurumu kamu kaynağı kullanmadığından kamu denetimi dışında bulunmasının doğal olduğu, ayrıca Kurum denetiminin bağımsız denetim şirketlerince periyodik olarak gerçekleştirildiği, Kurumun her yıl bu denetim sonuçları ve faaliyetleri hakkında Plan ve Bütçe Komisyonuna bilgi sunabileceği,

- Reasürans piyasalarında oluşan daralma durumlarında devlet tarafından Kuruma sunulması öngörülen hasar fazlası desteğinin karşılıksız değil bedeli karşılığı verilecek olması göz önünde bulundurulduğunda kamunun nihai üstleniminin söz konusu olmayacağı ve söz konusu desteğin kamu üzerinde ciddi bir riske sebebiyet vermeyeceği, ayrıca bu desteğin reasürans primlerinin düşmesini sağlayabileceği,

- Doğal afetlerin ardından devletin konut kredisi açma veya bina yaptırma gibi yükümlülüklerinin bulunmasının zorunlu deprem sigortasının yaygınlaşmasını önleyici bir etkiye sahip olduğu,

- Meskenler dışındaki büro, ticarethane ve benzeri yapıların kapsam dışında bırakılmasının sigortacılık sektörünün kendine özgü yapısından kaynaklandığı, bu türden binaların hâlihazırda piyasadan satın alabilecekleri sigorta paketlerinin bulunduğu ve talep ederlerse ihtiyari olarak sigorta yaptırarak kendilerini doğal afetlere karşı koruyabilecekleri,

- Köy ve benzeri yerleşim bölgelerinin kapsam dışında bırakılmasının temel amacının bu bölgede yaşayan dar gelirli kesimin ödeme gücüğü içine sokulmaması olduğu,

- Zorunlu deprem sigortasının yaygınlaştırılması için yerel yönetimlerle işbirliği yapılacağı, tapu tescil işlemlerinde aranan zorunlu deprem sigortası yaptırılması şartının elektrik ve su abonelik işlemlerinde de aranacağı,

- Tasarıya göre beş üyeden oluşan Yönetim Kurulunun Sermaye Piyasası Kurulu ile Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığından birer temsilci eklenmesiyle yedi üyeye çıkarılacağı,

- Teknik işletici firmanın görevlendirilmesinde 587 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin öngördüğü şartların aranacağı, öncelikle sigorta şirketlerinden teklif alınacağı ve belirli kriterleri sağlayanlar arasından sistemi en az maliyetle çalıştıracak olanın teknik işletici olarak seçileceği,

- Tasarı ile DASK’ın birtakım afetlere doğrudan teminat verirken, bazılarını da reasürans hizmeti sunabileceğinin öngörüldüğü, bu düzenleme ile TARSİM ve benzeri kuruluşların uluslararası piyasada risk paylaşımında bulunamaması hâlinde ihtiyaç duyacağı reasürans hizmetinin DASK tarafından sunulmasının amaçlandığı,

- Mevcut durumda yangın ve doğal afet sigortalarının risk primlerinin yüzde 65’inin yurt dışı piyasalarına gittiği ancak bu hizmetin DASK tarafından sunulabileceği ve böylece uluslararası piyasada fiyat seviyelerini etkileyebilecek güce sahip bir kuruma dönüşebileceği,

- Binaların bir bütün olarak sigortalanmasının zorunlu deprem sigortasının yaygınlaşmasına katkı sunacağı, ancak hukuki alanda ciddi zorluklarla karşılaşıldığı, ayrıca uygulamada da bunun gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığı, kamu binalarının ise, meydana gelebilecek herhangi bir doğal afet sonucunda mevcut uygulamada hâlihazırda yenilendiğinden ötürü sigortalamaya gerek duyulmadığı, ifade edilmiştir.

Tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmelerin ardından Tasarı ve Gerekeçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşmelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Tasarının;

- 1 inci maddesi aynen,

- 2 nci maddesi; sırasıyla (d), (e) ve (ğ) bentlerinde yer alan reasürans şirketi, sigorta şirketi ve zorunlu deprem sigortası tanımlarına açıklık kazandırılması amacıyla, (d) bendine “Reasürans şirketi” ibaresinden sonra gelmek üzere “3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanununa göre”; (e) bendine “Sigorta şirketi” ibaresinden sonra gelmek üzere “5684 sayılı Kanuna göre” ve (ğ) bendine “Zorunlu deprem sigortası” ibaresinden sonra gelmek üzere “Binalarda” ibarelerinin eklenmesi ve deprem sonucu meydana gelen “dev dalga (tsunami)”nin de zorunlu deprem sigortası kapsamında olduğu hususuna açıklık kazandırılması amacıyla (ğ) bendinde geçen “su basması” ibaresinin “dev dalga (tsunami)” şeklinde değiştirilmesi suretiyle,

- 3 üncü maddesi;

* (3) numaralı fıkrası; Tasarının hazırlandığı tarihte yürürlükte bulunan Sayıştay Kanunu değiştirildiğinden, yeni Sayıştay Kanununun tarih ve numarasının metne ilave edilmesi amacıyla “21/2/1967 tarihli ve 832 sayılı” ibaresinin “3/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı” olarak değiştirilmesi suretiyle,

* (5) numaralı fıkrası; Kurumun iş ve işlemlerine ilişkin Hazine Müsteşarlığınca yapılacak denetim sonuçlarının, her yıl Müsteşarlık tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmasına imkân sağlayan bir hükmün eklenmesi suretiyle,

- 4 üncü maddesi;

* (1) numaralı fıkrası; Kurum Yönetim Kurulunda Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile Sermaye Piyasası Kurulundan birer temsilci bulunması ve buna göre Yönetim Kurulu üye sayısının yediye çıkarılması amacıyla yeniden düzenlenmesi ve “Bayındırlık ve İskân Bakanlığında” ibaresinin Bakanlığın adı değiştirildiğinden “Çevre ve Şehircilik Bakanlığında” şeklinde değiştirilmesi suretiyle,

* (2) numaralı fıkrası; Yönetim Kurulu üyelerinin sahip olmaları gereken gerekli bilgi ve deneyim şartlarına sermaye piyasalarının da ilave edilmesi amacıyla “doğal afetler” ibaresinden sonra gelmek üzere “sermaye piyasaları” ibaresinin eklenmesi ve Yönetim Kurulu üyeliği için Yüksek Öğretim Kurulu tarafından önerilecek adayların, inşaat, jeofizik, jeoloji mühendisliği veya dengi bölümlerinden mezun ve deprem konusunda en az yedi yıl deneyimli olmaları şartının getirilmesi yönünde bir düzenlemenin eklenmesi suretiyle,

* (3) numaralı fıkrası; anlatıma açıklık kazandırılması amacıyla “bildirimi” ibaresinin “önerisi” olarak değiştirilmesi suretiyle,

* (6) numaralı fıkrası; Yönetim Kurulu üye sayısının yediye çıkarılmasına paralel olarak Yönetim Kurulu toplantı ve karar yetersayısı için gerekli üye sayılarının düzeltilmesi amacıyla “dört” ve “üç” ibarelerinin sırasıyla “beş” ve “dört” olarak değiştirilmesi suretiyle,

- 5 inci maddesi aynen,

- 6 ncı maddesi;

* (1) numaralı fıkrası; Kurumun teknik işleri ile işletmeye ilişkin iş ve işlemlerini yerine getirecek teknik işleticinin, yangın ve doğal afetler branşında ruhsatı bulunan sigorta şirketlerinin eşit hisselerle katılarak oluşturacağı bir anonim şirket şeklinde kurulması usulünün metinden çıkarılarak, mevcut uygulamada olduğu gibi teknik işleticinin sigorta ve reasürans şirketleri arasından seçilmesi amacıyla yeniden düzenlenmesi suretiyle,

* (3) numaralı fıkrası; (1) numaralı fıkra yapılan değişiklikle teknik işletici sigorta veya reasürans şirketleri arasından seçileceğinden, bu şirketlerin ana sözleşme değişikliğinde sigortacılık mevzuatı uyarınca Hazine Müsteşarlığının uygun görüşünün hâlihazırda alınması nedeniyle mükerrer düzenlemenin önlenmesi amacıyla fıkranın metinden çıkarılması ve fıkra numaralarının buna göre teselsül ettirilmesi suretiyle,

* Kurumun, uluslararası alanda giderek daha fazla tanınması ve işbirliği tekliflerinin artması göz önüne alınarak, Bakanın uygun gördüğü Kurum çalışma konularına ilişkin uluslararası kuruluşlara üye olabilmesi, bu kuruluşlar ile işbirliği yapabilmesi, yurt içinde ve yurt dışında bir ücret karşılığı veya ücret almaksızın danışmanlık hizmeti sağlayabilmesi, yasal hakları Kuruma ait bulunan yazılım, lisans ve benzeri varlıkları ücreti karşılığı kullanılabilmesi, satabilmesi veya hibe edebilmesi amacıyla yeni (4) numaralı fıkranın maddeye eklenmesi suretiyle,

- 7 nci maddesi;

* (2) numaralı fıkrası; metinde yer alan “veya verilmesinde güçlükler bulunması” ibaresinin hukuki olarak objektif bir değerlendirme içermemesi nedeniyle; “ile terörizm ve çevre kirlenmesi” ibaresinin ise terörizm ve çevre kirlenmesi gibi olayların sebep olacağı maddi zararların kapsama dâhil edilmesinin sigortacılık sektöründe rekabet ortamını zedeleyecek olması ve Kurumun doğal afet odaklı sigorta teminatı sunan yapısına uygun olmaması nedeniyle metinden çıkarılması ve anlatıma açıklık kazandırılması amacıyla “seylap” ibaresinin daha doğru ve kapsayıcı bir ifade olan “sel” olarak değiştirilmesi, “çığ” ibaresinden sonra gelmek üzere “düşmesi” ibaresinin eklenmesi suretiyle,

* (5) numaralı fıkrası; anlam bütünlüğünün sağlanması amacıyla (2) numaralı fıkra ile birleştirilmesi suretiyle,

- 8 ve 9 uncu maddeleri aynen;

- 10 uncu maddesi; (4) numaralı fıkranın anlama açıklık kazandırılması amacıyla yeniden düzenlenmesi ve ilgili mevzuata ve projeye aykırı olarak inşa edilen veya taşıyıcı sistemi olumsuz yönde etkileyecek şekilde tadil edildiği veya zayıflatıldığı tespit edilen binaların listesinin gereken önlemlerin alınması amacıyla Kurum tarafından ilgili idareye gönderilebilmesine yönelik bir hükmün fıkraya eklenmesi suretiyle,

- 11 inci maddesi;

* (3) numaralı fıkrası; zorunlu deprem sigortasının kiracıların yaptığı su ve elektrik abonelik işlemlerinde de kontrolünün yapılabilmesini sağlayacak şekilde değiştirilmesi ve ilave bürokratik işlem yükü oluşturmada elektronik bilgi paylaşımı yoluyla kontrol uygulamaları geliştirilmesine yönelik bir hükmün fıkraya eklenmesi suretiyle,

* Sigortalılık oranının artırılabilmesi amacıyla Kurumun apartman ve sitelerin yönetimleri ile çeşitli kontrol uygulamaları geliştirmesine imkân sağlayan bir hükmün yeni (5) numaralı fıkra olarak maddeye eklenmesi suretiyle,

- 12 nci maddesi aynen;

- 13 üncü maddesi; zorunlu deprem sigortası bulunan ve deprem nedeniyle hasar gören binalara ilişkin tazminatın, gerekli bilgi ve belgeler ile hasar tespitinin tamamlanmasını müteakip en geç 30 gün içinde ödenebilmesine yönelik bir hükmün yeni (2) numaralı fıkra olarak eklenmesi ve mevcut fıkra numaralarının buna göre teselsül ettirilmesi suretiyle,

- 14 ve 15 inci maddeleri aynen;

- 16 ncı maddesi; 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunun 29 uncu maddesine eklenen fıkraya açıklık kazandırılması amacıyla “Zorunlu deprem sigortası kapsamındaki binalar için,” ibaresinin eklenmesi suretiyle,

- Geçici 1 inci maddesi; Yönetim Kuruluna ilişkin 4 üncü maddede yapılan düzenlemeye paralel olarak, Sermaye Piyasası Kurulunu temsilen Kurum Yönetim Kurulunda hâlen görevde bulunan üyenin görev süresinin sonuna kadar görevine devam edebilmesini teminen (2) numaralı fıkranın yeniden düzenlenmesi suretiyle,

- Geçici 2 nci maddesi aynen;

- 17 nci maddesi; Kurumun yeni düzenlemelere uyumunun sağlanması amacıyla Kanunun, yayımı tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girebilmesine yönelik bir hükmün eklenmesi, yürütmeye ilişkin hükmün kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar çerçevesinde yeni 18 inci madde olarak ayrıca düzenlenmesi suretiyle,

kabul edilmiştir.

Ayrıca Tasarının tamamı kanunların yapılmasındaki esas ve usullere uygunluğun sağlanmasına yönelik olarak redaksiyona tabi tutulmuştur.

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca Tasarının Genel Kurulda görüşülmesi sırasında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Adana Milletvekili Mehmet Şükrü ERDİNÇ; Bitlis Milletvekili Vedat DEMİRÖZ; Eskişehir Milletvekili Salih KOCA ve Kayseri Milletvekili Ahmet ÖKSÜZKAYA özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Lütfi Elvan</i> Karaman	Başkanvekili <i>Süreyya Sadi Bilgiç</i> Isparta	Sözcü <i>Ahmet Öksüzkaya</i> Kayseri (Bu raporun özel sözcüsü)
Kâtip <i>Vedat Demiröz</i> Bitlis (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Mehmet Şükrü Erdinç</i> Adana (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Necdet Ünüvar</i> Adana
Üye <i>Ekrem Çelebi</i> Ağrı	Üye <i>Bülent Kuşoğlu</i> Ankara (Ayrışık oy ektedir)	Üye <i>Sadık Badak</i> Antalya
Üye <i>Mehmet Günal</i> Antalya (Muhalefet şerhi ektedir)	Üye <i>Menderes Mehmet Tevfik Türel</i> Antalya	Üye <i>Haluk Ahmet Gümüş</i> Balıkesir (Ayrışık oyum eklidir)
Üye <i>Hüseyin Şahin</i> Bursa	Üye <i>Mehmet Yüksel</i> Denizli	Üye Nursel Aydoğan Diyarbakır (İmzada bulunamadı)
Üye <i>Cengiz Yavilioğlu</i> Erzurum	Üye <i>Salih Koca</i> Eskişehir (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Kazım Kurt</i> Eskişehir (Karşı oy yazım eklidir)
Üye <i>A. Nejat Koçer</i> Gaziantep	Üye <i>Feramuz Üstün</i> Gümüşhane	Üye <i>Adil Kurt</i> Hakkari (Muhalefet şerhi ektedir)
Üye <i>Ferit Mevlüt Aslanoğlu</i> İstanbul (Ayrışık oyum ektedir)	Üye <i>Aydın Ağan Ayaydın</i> İstanbul (Muhalefet şerhi var)	Üye <i>Ahmet Baha Öğütken</i> İstanbul

Üye	Üye	Üye
<i>Müslim Sarı</i>	<i>Musa Çam</i>	<i>Rahmi Aşkın Türeli</i>
İstanbul	İzmir	İzmir
(Ayrışık oy ektedir)	(Ayrışık oyum var)	(Ayrışık oyum eklidir)
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Arslan</i>	<i>Mustafa Baloğlu</i>	<i>Mustafa Kalaycı</i>
Kars	Konya	Konya
		(Muhalefet şerhi eklidir)
Üye	Üye	Üye
<i>Mustafa Şahin</i>	<i>Erkan Akçay</i>	<i>Recai Berber</i>
Malatya	Manisa	Manisa
	(Muhalefet şerhim eklidir)	
Üye	Üye	Üye
<i>Sümer Oral</i>	<i>Ali Boğa</i>	<i>Ertuğrul Soysal</i>
Manisa	Muğla	Yozgat
(Muhalefet şerhim ektedir)		

MUHALEFET ŞERHİ

27.12.1999 tarih ve 23919 (mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 587 sayılı “Zorunlu Deprem Sigortasına Dair KHK” ile hukuki çerçevesi çizilen zorunlu deprem sigortasına ilişkin olarak uygulamada karşılaşılan bazı sorunların giderilmesi iddiasıyla hazırlanan “Afet Sigortaları Kanun Tasarısı”na ilişkin muhalefet şerhimiz aşağıdaki maddeler üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Madde 3) “Doğal Afet Sigortaları Kurumu”nu tanımlayan üçüncü maddenin üçüncü fıkrasında söz konusu kurum ile bu kanun kapsamında gerçekleştirilen iş ve işlemlerin 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 832 Sayılı Sayıştay Kanunu 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tabi olmayacağı hükmü yer almaktadır.

Bu hüküm kamu tüzel kişisi olarak tanımlanan bir kurumun tüm iş ve işlemlerinin kamu denetimi dışına çıkarılması anlamına gelmektedir. Bu durum çağdaş kamu yönetimi ilkelerine ciddi bir aykırılık teşkil etmektedir.

Öte yandan, her ne kadar Doğal Afet Sigortaları Kurumu’nun iş ve işlemlerinde bir kamu kaynağının kullanılmasının söz konusu olmadığı belirtilse de, özellikle tasarının “Hasar Fazlası Desteği” başlıklı 8’inci maddesinde kurum tarafından üstlenilen riskler için ulusal ve uluslar arası piyasalardan uygun koşullarda yeterli koruma sağlanamaması halinde, Bakanın teklifi ile Bakanlar Kurulunca belirlenecek kısmının uygun bir bedel karşılığında Devlet tarafından taahhüt edilmesine karar verilebileceği hükmü göz önünde bulundurulduğunda kamunun ciddi bir risk altına girdiği anlaşılmaktadır. Bu üstü örtü bir koşullu yükümlülüktür. Söz konusu risk gerçekleştiğinde taahhüt sahibi olarak kamunun kaynak kullanması zorunlu hale gelmektedir.

Tüm bu sebeplerden ötürü bu madde hükmü ile söz konusu kurumun kamu denetimi dışına çıkarılması kabul edilemez.

Madde 7) “Kurum tarafından verilecek teminatlar” başlıklı bu maddeyle sigorta şirketlerince teminat verilememesi durumunda deprem, sel, yer kayması, fırtına, dolu, don, çığ düşmesi ve benzeri doğal afetler için kamu yararı açısından gerekli görülmesi halinde sigortacılık ilkeleri gözetilerek kurum tarafından sigorta veya reasürans teminatı verilebileceği hükme bağlanmıştır.

Burada bir kapsam genişlemesinin söz konusu olduğu açıktır. Deprem riskini karşılamak için kurulmuş bir kurumun deprem riski için aldığı primlerden oluşturduğu fonlarını diğer riskler sonucu oluşacak hasarların karşılanmasında kullanmasının sigortacılık tekniği açısından doğru olmadığı düşünülmektedir. Bu uygulama zaman içinde piyasada kabul edilmeyen bütün risklerin kurum tarafından üstlenilmesine yol açabilecek niteliktedir.

Ayrıca piyasada ortaya çıkacak sigorta fırsatlarından eşit seviyede ve rekabet koşulları içerisinde yararlanılmasını temin için Kurumun sadece zorunlu hale getirilen sigortalar için teminat sunması gerekmektedir. Böylece sigorta şirketleri ile kamu kuruluşu arasında ortaya çıkacak haksız rekabetin önüne geçilebilecektir.

Madde 8) Madde ile Kurum tarafından üstlenilen riskler için ulusal ve uluslararası piyasalardan uygun koşullarda yeterli koruma sağlanamaması halinde, Bakanın teklifi ile Bakanlar kurulunca belirlenecek kısmının uygun bir bedel karşılığında Devlet tarafından taahhüt edilmesine karar verilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Böylece kamu son garantör mercii haline getirilmekte en kötü durum senaryosu gerçekleştiğinde hasar fazlası desteği sağlamak durumunda kalacak olduğundan kamuyu ciddi bir risk üstlenir hale getirmektedir. Bu durum tasarı kapsamındaki bütün riskler için kamuyu genel bir garantör sıfatına sokmaktadır.

Madde 16) Madde ile zorunlu deprem sigortası kapsamındaki binalar için bu tasarıdan ve ilgili diğer mevzuattan doğan devletin konut kredisi açma ve bina yaptırma yükümlülüklerinin zorunlu deprem sigortası yaptırılmamış olmasının tespit edilmesiyle birlikte ortadan kalkacağı belirtilmiştir.

Başka bir ifadeyle devletin bir doğal afet anında ilgili mevzuattan doğan bina yaptırma ve konut kredisi açma zorunluluğu söz konusu binanın zorunlu deprem sigortasını yaptırmış olup olmamasına bağlanmaktadır. Bu durumun sosyal devletin barınma olanakları sağlama yükümlülüğünü zayıflattığı düşünülmektedir.

17.04.2012

<i>Müslim Sarı</i>	<i>Kazım Kurt</i>	<i>Ferit Mevlüt Aslanoğlu</i>
İstanbul	Eskişehir	İstanbul
<i>Bülent Kuşoğlu</i>	<i>Haluk Ahmet Gümüş</i>	<i>Aydın Ağan Ayaydın</i>
Ankara	Balıkesir	İstanbul
<i>Rahmi Aşkın Türeli</i>	<i>Musa Çam</i>	
İzmir	İzmir	

MUHALEFET ŞERHİ

(1/583 esas numaralı Afet Sigortaları Kanunu Tasarısı Hk.)

Tasarıda; binalarda deprem sonucu meydana gelebilecek maddi zararların karşılanması teminen yaptırılacak zorunlu deprem sigortası ile sigorta şirketlerince teminat verilemeyen veya teminat verilmesinde güçlükler bulunan çeşitli afetler ve riskler sonucu meydana gelebilecek maddi ve bedeni zararların karşılanabilmesini teminen sunulacak sigorta ve reasürans teminatlarına ilişkin usul ve esaslar belirlenmekte, 25/11/1999 tarihli ve 587 sayılı Zorunlu Deprem Sigortasına Dair Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmaktadır.

Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlık nezdinde kurulmuş ve kamu tüzel kişiliğini haiz olan Doğal Afet Sigortaları Kurumu ile bu Kanun kapsamında gerçekleştirilen iş ve işlemler,

- Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin denetimine tabi değildir.
- Sayıştay’ın denetimine tabi değildir.
- Kamu harcırah sistemine tabi değildir.
- Kamu malî yönetimi ve kontrol sistemine tabi değildir.
- Kamu İhale sistemine tâbi değildir.
- Kurum ve gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaf tutulmaktadır.
- Kurumun varlıkları ile diğer hak, gelir ve alacakları haczedilememektedir.
- Kurum iflas yoluyla takip edilememektedir.
- Kurumun alacakları, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilmektedir.

Görüldüğü üzere, kamu tüzel kişisi olan ve kamu gücü ve yetkisini kullanan Kurum tümüyle kamu hukukunun dışında tutulmakta, saydamlık, hesap verebilirlik, kaynakların verimli kullanılması, kamuoyu denetimi gibi hususlarda sorumsuz kılınmaktadır. Kamu mali yönetimi sistemi, kamu ihale sistemi, kamu denetim sistemi dışına çıkılması uygun görülmemekte olup, hele ki TBMM denetiminden kaçınılması asla kabul edilemez.

Tasarıya göre; sadece 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamındaki bağımsız bölümler, tapuya kayıtlı ve özel mülkiyete tabi taşınmazlar üzerinde mesken olarak inşa edilmiş binalar, bu binaların içinde yer alan ve ticarethane, büro ve benzeri amaçlarla kullanılan bağımsız bölümler ile doğal afetler nedeniyle Devlet tarafından yaptırılan veya sağlanan kredi ile yapılan meskenlere zorunlu deprem sigortası zorunluluğu getirilmektedir.

Sigorta şirketlerince teminat verilemeyen çeşitli afetler ve riskler sonucu meydana gelebilecek zararların karşılanabilmesi için DASK’ın kolaylaştırıcı olarak devreye girmesi öngörülmesine rağmen, kamu yararı açısından büyük önem arzeden ve tamamı işyeri olan binalar, köy yerleşim alanlarında yer alan kanun ve yönetmelikler ile mühendislik kural ve kaidelerine göre yapılan meskenler ile kamu binalarının kapsam dışında tutulması, tasarının sigortalanmayı kolaylaştırıcılığıyla ters düşmektedir.

Diğer yapı, bina ve bağımsız bölümler ile köy nüfusuna kayıtlı ve köy yerleşik alanları ve civarında yapılan binalar ile tamamı ikamet dışı kullanılan binaların bilim ve fenne uygun olarak inşa edilmiş ya da kanun ve yönetmeliklere göre güçlendirilerek uygun hale getirilmiş dahi olsa, zorunlu afet sigortası kapsamı dışında tutulması, bina, yapı ve bağımsız bölümler arasında ayrıma gidilmesi, kanunun amacıyla çelişir bir uygulama niteliği taşımaktadır.

Ayrıca sigorta kapsamına alınan binalar için sigortalanma esnasında, tapuya kayıtlı ve özel mülkiyete tabi taşınmazlar üzerinde mesken olarak inşa edilmiş olmaları şartının aranması, zamanında mesken olarak yapılan ve zamanla tamamı iş yeri halini alan binalar ile iş yeri olarak yapılan binaların kapsam dışı tutulması doğru değildir.

İşyeri olarak inşa edilmiş dahi olsa, deprem sonrasında bu binalarda da maddi hasarlı can kaybının yaşanması muhtemeldir. Dolayısıyla bir tarafa zorunluluk getirilirken, diğer tarafı bu uygulamanın dışında tutmak, tasarı gerekçesinde de yer alan, devletin doğal afetlerden kaynaklanan muhtemel mali yükünü azaltma gerekçesiyle ters düşmektedir. Bu kapsamda; yine her deprem sonrası meydana gelen maddi kayıplar; “Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun” çerçevesinde devlet tarafından üstlenilme durumunda olacaktır.

Diğer taraftan, Tasarı ile 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunun 29 uncu maddesine bir fıkra eklenerek; zorunlu deprem sigortası kapsamındaki binalar için, zorunlu deprem sigortası yaptırılmamış olmasının tespit edilmesiyle Devletin konut kredisi açma ve bina yaptırma yükümlülüklerinin ortadan kalkması öngörülmektedir.

Dolayısıyla bir taraftan zorunlu deprem sigortası kapsamı dar tutularak devletin üstlendiği risk artırılırken, diğer taraftan bu kapsamda olup zorunlu deprem sigortası yaptırılmamış olanlara karşı devletin yükümlülüğü ortadan kaldırılmaktadır. Bu uygulama sosyal devlet ve eşitlik ilkesine uygun değildir. Tüm binaların kapsama alınması ve sigortalılık oranının belli seviyeye gelmesinden sonra devletin yükümlülüklerinin kalkması sözkonusu olmalıdır.

Tasarıda, Kurum tarafından üstlenilen riskler için ulusal ve uluslararası piyasalardan uygun koşullarda yeterli koruma sağlanamaması hâlinde, Bakanlar Kurulunca belirlenecek kısmının uygun bir bedel karşılığında Devlet tarafından taahhüt edilebilmesi öngörülmektedir. Devletçe böyle bir riskin üstlenilmesi DASK’ın varlığını tartışmalı hale getirecektir.

Tasarıda, Kurumun ilgili mevzuata ve projeye aykırı olarak inşa edilen binaları sigortalamama hakkına sahip olduğu belirtilmektedir. İlgili mevzuata ya da projeye aykırı olarak inşa edilen binalara, sigorta yapılabilmesinin kurumun keyfiyetine bırakılması uygun görülmemektedir.

Yukarıda belirtilen gerekçelerle Kanun Tasarısına muhalefet ediyoruz. Saygılarımızla,

Sümer Oral
Manisa

Mustafa Kalaycı
Konya
Mehmet Günel
Antalya

Erkan Akçay
Manisa

MUHALEFET ŞERHİ

“Afet Sigortaları Kanun Tasarısı”na ilişkin muhalefet serhimdir.

1999 Marmara Depremi sonrasında 587 sayılı “Zorunlu Deprem Sigortasına Dair KHK” isminde bir Kanun Hükmünde Kararname çıkartılmış ve depremde sonraki maddi zararların karşılanması amacıyla tapu aşamasında, deprem sigortasının yapılması zorunlu kılınmıştır. Ancak bu KHK’nın ardından geçen 13 yılda; Afyon, Bingöl, Simav ve son olarak 2011’in Ekim ayında gerçekleşen ve Marmara Depremi sonrası en büyük deprem olma özelliği taşıyan 7,2 şiddetindeki Van-Erciş depremi yaşanmıştır. Bu depremlerde can kayıplarının dışında çok sayıda maddi kayıp yaşanmış ve birçok yurttaş evsiz-barksız kalmıştır. Tabi bu depremler dışında su taşkını, heyelan gibi çok sayıda başka afetler yaşanmış ve yurttaşlar can kayıpları haricinde maddi zarara uğramışlardır.

Bu bağlamda, 1999 yılında çıkartılan 587 Sayılı KHK; kapsam ve içerik bakımından, deprem sonrası yurttaşa çok ağır maddi yükümlülüklerle mâl olan tabloyu önlemede yetersiz kalmıştır.

Bu noktada, Hükümetin 23. Dönemde meclis başkanlığına sunduğu, ancak yasama döneminin bitmesiyle kadük kalan Afet Sigortaları Kanun Tasarısı; yeniden meclis gündemine getirilmiş ve tali komisyon olarak görüşüldüğü Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm komisyonunun ardından esas komisyon olarak Plan ve Bütçe komisyonuna gönderilmiştir.

Tasarı genel anlamda, binalarda deprem sonucu meydana gelebilecek maddi zararların karşılanmasında yaptırılacak zorunlu deprem sigortası ile birlikte diğer afetler sonrasında ortaya çıkabilecek maddi zararların karşılanması amacıyla sunulacak sigorta ve reasürans teminatlarına ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir. Ayrıca, tasarı ile zorunlu deprem sigortasının kapsamı genişletilmektedir. Buna göre; depremin binalarda bizzat kendisinin yarattığı zararlar dışında, deprem sonrası ortaya çıkabilecek yangın, infilak, tsunami ve yer kayması gibi bazı felaketlerin de sebep olduğu maddi zararların karşılanması planlanmaktadır. Bu anlamda, her ne kadar bu tasarı ile hedeflenen olumlu bir gelişme olarak düşünülse de, tasarının bazı önemli eksiklikleri vardır.

Tasarının makro anlamda ilk eleştirilmesi gereken tarafı; ilk olarak 2008’de gönderilen tasarının, aradan geçen 4 yıllık süreye rağmen üzerinde hiçbir değişiklik yapılmadan gönderilmiş olmasıdır. Bu durum; aradan geçen sürede Van Depremi gibi büyük bir deprem ve diğer afetlerin yaşanmış olması gerçekliğine kayıtsız kalan bir duruma işaret etmekle birlikte; komisyonda, teknik ve hukuki bir takım düzeltmeler yapılmasına sebebiyet vermiştir.

2011 yılında Hükümetin çıkardığı 648 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığı yerine kurulan ve daha geniş yetkiler edinen Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, komisyona gönderilen tasarının 4. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, halen Bayındırlık ve İskân Bakanlığı olarak yer almıştır. Bu durum, AKP hükümetinin; kadük kalan tasarıları geçen zamana ve günün şartlarına göre güncelleme zahmetinde bile bulunmadığının ve sorumluluğunu yerine getirmedığının açık bir göstergesidir.

Tasarının en kritik noktalarından bir tanesi; zorunlu sigortayı genişletmeyi ve yaygınlaştırmayı öngören bu düzenleme ile daha geniş bir sorumluluğa ve malî anlamda büyük bir havuza sahip olması kaçınılmaz olan DASK’ın yürüttüğü iş ve işlemlerin; temel görevi “yasama ve denetim faaliyetlerinde bulunmak” olan TBMM dâhil birçok denetim mekanizmasından muaf tutulmasıdır. Denetimden muaf olma durumu, tasarının 3. Maddesinin 3. Fıkrasında şu şekilde düzenlenmiştir; *“Kurum ile bu Kanun kapsamında gerçekleştirilen iş ve işlemler; 02.04.1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 21.02.1967 tarihli ve 832 sayılı Sayıştay Kanunu, 10.02.1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 04.01.2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’na tâbi değildir.”*

Bu tasarı ile yukarıda belirtilen birçok kanunun denetiminden muaf tutulması yasal güvence altına alınan DASK’ın, sadece yıllık hesaplarının Müsteşar tarafından denetlenmesi düşünülmüştür. Bunun tek açıklaması, kamusal kaynakları kullanmanın yanı sıra, havuzunda büyük meblağlarda para birikecek olan DASK’ı; aslı görevlerinden bir tanesi denetim olan TBMM’nin bile denetleme görevine haiz olamayacağı gerçeğidir.

Yasanın bir başka eksikliği; bu kanun içinde sigortalanması mümkün olmayan olarak tanımlanmış yapıların varlığıdır. Düzenlemede, kamu hizmetinde kullanılan binalar, bağımsız bölümler, köy nüfusuna kayıtlı binalar ile köyde daimi kullanılan yerleşik binaları ve bu köylerin civarında ve mezra alanlarında inşa edilmiş binalar ile kat mülkiyeti olsa dâhi, ikamet dışı kullanılan binaların bu kanun kapsamında sigortalatılması mümkün kılınmamaktadır.

Bu durum, afet sonrası kamusal kaynakların önemli bir kısmının afet bölgesine aktarılması öngörülürse; kamunun kendi yapılarının zararlarını karşılama amaçlı bu kaynakları kullanmayı zorunlu kılacak ve bu anlamda afet sonrası ortaya çıkacak felaket tablosunda kamunun asli görevi olan yurttaşların yaralarını sarmak haricinde, kaynaklarını kendi binalarının yapımına aktarma gibi bir yükümlülüğe sebebiyet verecektir. Ayrıca köy yerleşimlerindeki binaların da sigorta kapsamı dışında tutulması; köyde yaşayıp afetlerden en az kentli kadar zarar gören köylü yurttaşların zararlarını, tamamen kişisel olarak yüklenmeleri anlamına gelecek ve deprem dışında, bir de devletin bu ayrımcı tutumundan dolayı mağdur olacaktır. Bu nedenle, tasarı ile kapsam dışında tutulan, kamu yapıları ve köy yerleşimlerindeki bina ve meskenlerin de zorunlu sigorta kapsamına alınması, bu kanunun amacına hizmet etmesi bakımından daha makul olacaktır.

Yasada göze çarpan bir başka eksiklik; kamu kaynakları ve yurttaşların bireysel ödeyeceği primlerle gün geçtikçe büyük bir mali havuza dönecek olan DASK’ın bu mali kaynaklarını, sadece afet sonrası sigorta yaptıran yurttaşlara yapılacak ödemelerle kullanacak olmasıdır.

Oysaki zorunlu deprem sigortasının kapsamını genişletmeyi ve daha fazla insanın taşınmazını sigortalatarak deprem sonrası yaşanacak maddi zararlarını en aza indirmeyi hedefleyen bu tasarıda; afet yaşanmadan önce de, biriken bu kaynakların afeti önleme açısından kullanılabilmesinin önünün açılması gerekirdi. Bir başka deyişle, DASK’ta toplanacak paraların, kanunda yer alacak bir düzenleme ile afet öncesi, sistematik bir biçimde işleyecek bir mekanizmayla, sigortası olan taşınmazların güçlendirilmesinde veya iyileştirilmesinde kullanılması, afet sonrası oluşabilecek zararların önüne geçebilecektir.

Dolayısıyla, afet yönetimi ve risk azaltımı (mitigation) konularında gelişmiş ülkelerin çokça gerisinde kalarak, afet yönetimini çadır-battaniye klişesi olarak gören bir Türkiye’nin; yeni çıkaracağı yasalarda dâhi, bu zihniyeti devam ettirmesi ve sadece afet sonrasına kanallize olması, AKP Hükümetinin “dünyanın en gelişen ekonomisiyiz” gibi popülist söylemlerinin aksine Türkiye’ye iktisadi anlamda kaybettiren bir tablonun oluşmasına sebebiyet verecektir.

Bu bağlamda, DASK’ın elde edeceği kaynakların, afet sonrasındaki zararları karşılamanın öncesinde; afet sonrası zararların oluşmasını en aza indireyecek şekilde, taşınmazların iyileştirilmesi, güçlendirilmesi gibi amaçlarla da kullanılması ve afet öncesi planlama anlayışının bu yeni çıkarılacak yasa ile klişeleri arkasında bırakan bir devlet anlayışına dönüşmesi gerekir.

Sonuç olarak; Afet Sigortaları Kanun Tasarısı’nın komisyondan geçen mevcut haline, yukarıda belirttiğim eksiklikleri barındırdığı ve bu anlamda yasalaşmasının yanlış olduğuna inandığım gerekçesiyle karşı oy kullanacağımı belirtirim.

Adil Kurt

Hakkari

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

AFET SİGORTALARI KANUNU TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, binalarda deprem sonucu meydana gelebilecek maddi zararların karşılanmasını teminen yaptırılacak zorunlu deprem sigortası ile sigorta şirketlerince teminat verilemeyen veya teminat verilmesinde güçlükler bulunan çeşitli afetler ve riskler sonucu meydana gelebilecek maddi ve bedeni zararların karşılanabilmesini teminen sunulacak sigorta ve reasürans teminatlarına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

- a) Bakan veya Bakanlık: Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakan veya Bakanlık,
 - b) Birlik: Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğini,
 - c) Kurum: Doğal Afet Sigortaları Kurumunu,
 - ç) Müsteşarlık: Hazine Müsteşarlığını,
 - d) Reasürans şirketi: Türkiye’de kurulmuş reasürans şirketi ile yurtdışında kurulmuş reasürans şirketinin Türkiye’deki teşkilatını,
 - e) Sigorta şirketi: Türkiye’de kurulmuş sigorta şirketi ile yurtdışında kurulmuş sigorta şirketinin Türkiye’deki teşkilatını,
 - f) Teknik işletici: Kurumun teknik işleri ile işletmeye ilişkin iş ve işlemlerini yürüten şirketi,
 - g) Yönetim Kurulu: Doğal Afet Sigortaları Kurumu Yönetim Kurulunu,
 - ğ) Zorunlu deprem sigortası: Depremi doğrudan neden olduğu maddi zararlar ile deprem nedeniyle ortaya çıkan yangın, infilak, su basması ve yer kayması sonucu oluşan maddi zararları teminat altına alan zorunlu sigortayı,
- ifade eder.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

AFET SİGORTALARI KANUNU TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, binalarda deprem sonucu meydana gelebilecek maddi zararların karşılanmasını teminen yaptırılacak zorunlu deprem sigortası ile sigorta şirketlerince teminat verilemeyen veya teminat verilmesinde güçlükler bulunan çeşitli afetler ve riskler sonucu meydana gelebilecek maddi ve bedeni zararların karşılanabilmesini teminen sunulacak sigorta ve reasürans teminatlarına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

- a) Bakan veya Bakanlık: Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakan veya Bakanlık,
 - b) Birlik: Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliğini,
 - c) Kurum: Doğal Afet Sigortaları Kurumunu,
 - ç) Müsteşarlık: Hazine Müsteşarlığını,
 - d) Reasürans şirketi: 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanununa göre Türkiye’de kurulmuş reasürans şirketi ile yurt dışında kurulmuş reasürans şirketinin Türkiye’deki teşkilatını,
 - e) Sigorta şirketi: 5684 sayılı Kanuna göre Türkiye’de kurulmuş sigorta şirketi ile yurt dışında kurulmuş sigorta şirketinin Türkiye’deki teşkilatını,
 - f) Teknik işletici: Kurumun teknik işleri ile işletmeye ilişkin iş ve işlemlerini yürüten şirketi,
 - g) Yönetim Kurulu: Doğal Afet Sigortaları Kurumu Yönetim Kurulunu,
 - ğ) Zorunlu deprem sigortası: Binalarda depremin doğrudan neden olduğu maddi zararlar ile deprem nedeniyle ortaya çıkan yangın, infilak, dev dalga (tsunami) ve yer kayması sonucu oluşan maddi zararları teminat altına alan zorunlu sigortayı,
- ifade eder.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

İKİNCİ BÖLÜM

Doğal Afet Sigortaları Kurumu

Doğal Afet Sigortaları Kurumu

MADDE 3- (1) Bu Kanuna göre sunulacak sigorta ve reasürans teminatları, Bakanlık nezdinde kurulan kamu tüzel kişiliğini haiz Doğal Afet Sigortaları Kurumu tarafından verilir. Kurumun merkezi, teknik işleticinin idare merkezinin bulunduğu yerdir. Kurumun tescilli isim hakkı Müsteşarlığa aittir.

(2) Kurum ve gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

(3) Kurum ile bu Kanun kapsamında gerçekleştirilen iş ve işlemler, 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 21/2/1967 tarihli ve 832 sayılı Sayıştay Kanunu, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tâbi değildir.

(4) Kurumun taşınır ve taşınmaz varlıkları ile diğer hak, gelir ve alacakları haczedilemez, Kurum iflas yoluyla takip edilemez. Kurumun süresinde ödenmeyen sigorta primi alacakları, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

(5) Kurumun yıllık hesap, iş ve işlemleri ile harcamaları Müsteşarlık tarafından denetlenir.

Doğal Afet Sigortaları Kurumu Yönetim Kurulu

MADDE 4- (1) Kurum, Doğal Afet Sigortaları Kurumu Yönetim Kurulu tarafından yönetilir. Yönetim Kurulu, Müsteşarlıktan ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığından birer üye, Birlik ve Yükseköğretim Kurulu tarafından önerilecek üçer aday arasından belirlenecek birer üye ile teknik işleticinin temsilcisinden oluşur.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İKİNCİ BÖLÜM

Doğal Afet Sigortaları Kurumu

Doğal Afet Sigortaları Kurumu

MADDE 3- (1) Bu Kanuna göre sunulacak sigorta ve reasürans teminatları, Bakanlık nezdinde kurulan kamu tüzel kişiliğini haiz Doğal Afet Sigortaları Kurumu tarafından verilir. Kurumun merkezi, teknik işleticinin idare merkezinin bulunduğu yerdir. Kurumun tescilli isim hakkı Müsteşarlığa aittir.

(2) Kurum ve gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

(3) Kurum ile bu Kanun kapsamında gerçekleştirilen iş ve işlemler, 2/4/1987 tarihli ve 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, 3/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tâbi değildir.

(4) Kurumun taşınır ve taşınmaz varlıkları ile diğer hak, gelir ve alacakları haczedilemez, Kurum iflas yoluyla takip edilemez. Kurumun süresinde ödenmeyen sigorta primi alacakları, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

(5) Kurumun yıllık hesap, iş ve işlemleri ile harcamaları Müsteşarlık tarafından denetlenir. Müsteşarlık, Kurumun faaliyetlerine ve denetim sonuçlarına ilişkin olarak her yıl Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonuna bilgi verir.

Doğal Afet Sigortaları Kurumu Yönetim Kurulu

MADDE 4- (1) Kurum, Doğal Afet Sigortaları Kurumu Yönetim Kurulu tarafından yönetilir. Yönetim Kurulu, Müsteşarlıktan, Çevre ve Şehircilik Bakanlığından, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığından ve Sermaye Piyasası Kurulundan en az genel müdür yardımcısı düzeyinde birer üye, Birlik ve Yükseköğretim Kurulu tarafın-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(2) Yönetim Kurulu üyelerinin, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşımaları, temsil ettikleri kuruluşların görev alanına giren sigortacılık, acil durum yönetimi, doğal afetler ve benzeri konulardan birinde, görevlerini yürütebilmeleri için gerekli bilgiye ve en az on yıllık deneyime sahip olmaları gereklidir. Müsteşarlık ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığını temsilen atacakların en az genel müdür yardımcısı düzeyinde olmaları şartı aranır.

(3) Yönetim Kurulu üyeleri, ilgili kurumların bildirimi ve Müsteşarlığın teklifi üzerine Bakan tarafından atanır. Yönetim Kuruluna Müsteşarlık temsilcisi başkanlık eder.

(4) Yönetim Kurulu üyeliğine atanan kimse-ler dört yıl için görev yapar ve en fazla iki defa atanabilir.

(5) Yönetim Kuruluna atanan üyeler temsil ettikleri kuruluşlardan ayrıldıkları takdirde Yönetim Kurulu üyelikleri sona erer. Yönetim Kurulu üyelerinin bu nedenle veya görev sürelerinin sona ermesi hâli hariç olmak üzere diğer herhangi bir nedenle üyeliklerinin sona ermesi durumunda yerlerine ilgili kuruluş tarafından birinci fıkrada belirtilen usule göre aday gösterilir ve bu üyelerin üçüncü fıkrada belirtilen usule göre atamaları yapılır. Bu üyeler, yerine atandıkları üyelerin sürelerini tamamlar ve her hâlde en fazla iki defa atanabilir.

(6) Yönetim Kurulu en az dört üyenin katılımıyla toplanır ve kararlarını en az üç üyenin aynı yöndeki oyuyla alır.

(7) Yönetim Kurulunun temsili başkan tarafından, Yönetim Kurulunca alınan kararların yürütülmesi teknik işletici tarafından yapılır.

(8) Yönetim Kurulu başkan ve üyelerine, kamu iktisadi teşebbüslerinde yönetim kurulu başkan ve üyelerine ödenen aylık ücret ve diğer ödemeler tutarında ücret ödenir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

dan önerilecek üçer aday arasından belirlenecek birer üye ile teknik işleticinin temsilcisi bir üyeden oluşur.

(2) Yönetim Kurulu üyelerinin, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşımaları, temsil ettikleri kuruluşların görev alanına giren sigortacılık, acil durum yönetimi, doğal afetler, sermaye piyasaları ve benzeri konulardan birinde, görevlerini yürütebilmeleri için gerekli bilgiye ve en az on yıllık deneyime sahip olmaları gereklidir. Yüksek Öğretim Kurulu tarafından önerilecek adayların, inşaat, jeofizik, jeoloji mühendisliği veya dengi bölümlerinden mezun ve deprem konusunda en az yedi yıl deneyimli olmaları gereklidir.

(3) Yönetim Kurulu üyeleri, ilgili kurumların önerisi ve Müsteşarlığın teklifi üzerine Bakan tarafından atanır. Yönetim Kuruluna Müsteşarlık temsilcisi başkanlık eder.

(4) Yönetim Kurulu üyeliğine atanan kimse-ler dört yıl için görev yapar ve en fazla iki defa atanabilir.

(5) Yönetim Kuruluna atanan üyeler temsil ettikleri kuruluşlardan ayrıldıkları takdirde Yönetim Kurulu üyelikleri sona erer. Yönetim Kurulu üyelerinin bu nedenle veya görev sürelerinin sona ermesi hâli hariç olmak üzere diğer herhangi bir nedenle üyeliklerinin sona ermesi durumunda yerlerine ilgili kuruluş tarafından birinci fıkrada belirtilen usule göre aday gösterilir ve bu üyelerin üçüncü fıkrada belirtilen usule göre atamaları yapılır. Bu üyeler, yerine atandıkları üyelerin sürelerini tamamlar ve her hâlde en fazla iki defa atanabilir.

(6) Yönetim Kurulu en az beş üyenin katılımıyla toplanır ve kararlarını en az dört üyenin aynı yöndeki oyuyla alır.

(7) Yönetim Kurulunun temsili başkan tarafından, Yönetim Kurulunca alınan kararların yürütülmesi teknik işletici tarafından yapılır.

(8) Yönetim Kurulu başkan ve üyelerine, kamu iktisadi teşebbüslerinde yönetim kurulu başkan ve üyelerine ödenen aylık ücret ve diğer ödemeler tutarında ücret ödenir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yönetim Kurulunun görevleri

MADDE 5- (1) Yönetim Kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Kurumun iş ve işlemlerine ilişkin çalışma planını düzenlemek,
- b) Tazminat ödemelerine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ile tazminat ödemelerinin en kısa sürede yapılmasını sağlamak,
- c) Risk paylaşımı, reasürans ve retrosesyon planını onaylamak,
- ç) Kurum varlıklarının yatırıma yönlendirilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek,
- d) Halkla ilişkiler, tanıtım ve eğitim kampanyaları yapılmasına karar vermek,
- e) Pazarlamaya ilişkin usul ve esasları belirlemek,
- f) Kurumun faaliyetleri hakkında Bakana ve Müsteşarlığa bilgi vermek,
- g) Bu Kanunla ve bu Kanuna göre çıkarılan yönetmeliklerle verilen diğer görevleri yerine getirmek.

(2) Yönetim Kurulu üyeleri bu sıfatları dolayısıyla öğrenmiş oldukları bilgileri üyelik sıfatını kaybetmiş olsalar dahi Yönetim Kurulunun izni veya onayı olmaksızın açıklayamazlar.

Kurumun işlerinin yürütülmesi

MADDE 6- (1) Kurumun teknik işleri ile işletmeye ilişkin iş ve işlemleri, yangın ve doğal afetler branşında ruhsatı bulunan sigorta şirketlerinin eşit hisselerle katılımıyla, münhasıran bu amaçla kurulan ve Müsteşarlık tarafından teknik işletici olarak görevlendirilen bir anonim şirket tarafından yürütülür. Bunun gerçekleşmemesi durumunda teknik işletici, yangın ve doğal afetler branşında ruhsatı bulunan sigorta veya reasürans şirketleri arasından Müsteşarlıkça belirlenir. Teknik işleticinin belirlenmesinde; şirketin mali bünyesinin sağlamlığı, sigortacılık alanında ve uluslararası reasürans işlemleri ile afet risklerinin yönetimindeki deneyimi, teknik ve insan kaynakları alt yapısı ve benzeri hususlar dikkate alınır.

(2) Müsteşarlık, Kurum iş ve işlemlerinin yürütülmesi amacıyla teknik işleticiyle sözleşme yapar. Sözleşme en fazla beş yıllık süre için yapılır ve aynı usule göre yenilenebilir. Teknik işleticiye ödenecek işletme ücreti sözleşmede tespit edilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yönetim Kurulunun görevleri

MADDE 5- (1) Yönetim Kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Kurumun iş ve işlemlerine ilişkin çalışma planını düzenlemek.
- b) Tazminat ödemelerine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ile tazminat ödemelerinin en kısa sürede yapılmasını sağlamak.
- c) Risk paylaşımı, reasürans ve retrosesyon planını onaylamak.
- ç) Kurum varlıklarının yatırıma yönlendirilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek.
- d) Halkla ilişkiler, tanıtım ve eğitim kampanyaları yapılmasına karar vermek.
- e) Pazarlamaya ilişkin usul ve esasları belirlemek.
- f) Kurumun faaliyetleri hakkında Bakana ve Müsteşarlığa bilgi vermek.
- g) Bu Kanunla ve bu Kanuna göre çıkarılan yönetmeliklerle verilen diğer görevleri yerine getirmek.

(2) Yönetim Kurulu üyeleri bu sıfatları dolayısıyla öğrenmiş oldukları bilgileri üyelik sıfatını kaybetmiş olsalar dahi Yönetim Kurulunun izni veya onayı olmaksızın açıklayamazlar.

Kurumun işlerinin yürütülmesi

MADDE 6- (1) Kurumun teknik işleri ile işletmeye ilişkin iş ve işlemleri, yangın ve doğal afetler branşında ruhsatı bulunan sigorta veya reasürans şirketleri arasından Müsteşarlıkça belirlenecek bir şirket tarafından teknik işletici sıfatıyla yürütülür. Teknik işleticinin belirlenmesinde; şirketin mali bünyesinin sağlamlığı, sigortacılık alanında ve uluslararası reasürans işlemleri ile afet risklerinin yönetimindeki deneyimi, teknik ve insan kaynakları alt yapısı ve benzeri hususlar dikkate alınır.

(2) Müsteşarlık, Kurum iş ve işlemlerinin yürütülmesi amacıyla teknik işleticiyle sözleşme yapar. Sözleşme en fazla beş yıllık süre için yapılır ve aynı usule göre yenilenebilir. Teknik işleticiye ödenecek işletme ücreti sözleşmede tespit edilir.

(3) Kurumun çalışma usul ve esasları ile teknik işleticinin yetki ve sorumlulukları Müsteşarlık tarafından hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(3) Teknik işleticinin ana sözleşmesinde ve ana sözleşme değişikliklerinde Müsteşarlığın uygun görüşü aranır.

(4) Kurumun çalışma usul ve esasları ile teknik işleticinin yetki ve sorumlulukları Müsteşarlık tarafından hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

Kurum tarafından verilecek teminatlar

MADDE 7- (1) Zorunlu deprem sigortası teminatı münhasıran Kurum tarafından verilir. Bu teminat, risk yönetimi açısından şartların gerekli kılması durumunda ve Bakan tarafından uygun görülmesi hâlinde sigorta şirketleri ile müştereken verilebilir.

(2) Sigorta şirketlerince teminat verilememesi veya verilmesinde güçlükler bulunması durumunda deprem, seylap, yer kayması, fırtına, çığ, dolu, don ve benzeri doğal afetler ile terörizm ve çevre kirlenmesi ve benzeri riskler için kamu yararı açısından gerek görülmesi hâlinde sigortacılık ilkeleri gözetilerek Kurum tarafından sigorta veya reasürans teminatı verilebilir. Kurum tarafından bu teminatların hangilerinin verileceği hususu Bakanın teklifi ile Bakanlar Kurulunca belirlenir.

(3) Kurum tarafından verilen teminatlara ilişkin hesaplar, kayıtlar ve hesaplararası aktarıma ilişkin esaslar Müsteşarlık tarafından hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

(4) Kurum tarafından verilen teminatların uygulama usul ve esasları ile sigorta şirketleriyle müşterek sigorta yapılmasına ilişkin esaslar Kurumun ve Birliğin görüşü alınarak sigortacılık ilkeleri çerçevesinde Müsteşarlık tarafından belirlenir.

(5) Kurum tarafından verilen ihtiyari teminatlara ilişkin teminat hadleri, sigorta genel şartları ile tarifelerin nasıl tespit edileceği hususu Müsteşarlık tarafından belirlenir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(4) Kurum, Bakanın uygun gördüğü uluslararası kuruluşlara üye olabilir ve bu kuruluşlar ile diğer ülkelerin benzeri kuruluşlarıyla kendi çalışma konularına ilişkin olarak işbirliği yapabilir, yurt içinde ve yurt dışında bir ücret karşılığı veya ücret alınmaksızın danışmanlık hizmeti sağlayabilir. Bu kapsamda yasal hakları Kuruma ait bulunan yazılım, lisans ve benzeri varlıklar, Kurum tarafından ücreti karşılığı kullanılabilir, satılabilir veya hibe edilebilir.

Kurum tarafından verilecek teminatlar

MADDE 7- (1) Zorunlu deprem sigortası teminatı münhasıran Kurum tarafından verilir. Bu teminat, risk yönetimi açısından şartların gerekli kılması durumunda ve Bakan tarafından uygun görülmesi hâlinde sigorta şirketleri ile müştereken verilebilir.

(2) Sigorta şirketlerince teminat verilememesi durumunda deprem, sel, yer kayması, fırtına, dolu, don, çığ düşmesi ve benzeri doğal afetler için kamu yararı açısından gerek görülmesi hâlinde sigortacılık ilkeleri gözetilerek Kurum tarafından sigorta veya reasürans teminatı verilebilir. Kurum tarafından bu teminatların hangilerinin verileceği hususu Bakanın teklifi ile Bakanlar Kurulunca belirlenir. Kurum tarafından bu fıkra göre verilen teminatlara ilişkin limitler, sigorta genel şartları ile tarifelerin nasıl tespit edileceği hususu Müsteşarlık tarafından belirlenir.

(3) Kurum tarafından verilen teminatlara ilişkin hesaplar, kayıtlar ve hesaplararası aktarıma ilişkin esaslar Müsteşarlık tarafından hazırlanan yönetmelikle belirlenir.

(4) Kurum tarafından verilen teminatların uygulama usul ve esasları ile sigorta şirketleriyle müşterek sigorta yapılmasına ilişkin esaslar Kurumun ve Birliğin görüşü alınarak sigortacılık ilkeleri çerçevesinde Müsteşarlık tarafından belirlenir.

Hasar fazlası desteği

MADDE 8- (1) Kurum tarafından üstlenilen riskler için ulusal ve uluslararası piyasalardan uygun koşullarda yeterli koruma sağlanamaması hâlinde, Bakanın teklifi ile Bakanlar Kurulunca belirlenecek kısmının uygun bir bedel karşılığında Devlet tarafından taahhüt edilmesine karar verilebilir.

Kurumun gelirleri ve kullanılabileceği yerler

MADDE 9- (1) Kurumun gelirleri; sigorta ve reasürans primlerinden, reasürans ve retrosesyon işlemlerinden elde edilen komisyonlardan, Kurum varlıklarından sağlanan gelirlerden ve sair gelirlerden oluşur.

(2) Kurum, tazminatların ödenmesi için gerekli görülen durumlarda yıllık prim gelirlerinin toplam tutarını geçmemek üzere Bakanın uygun görüşü ile borçlanabilir.

(3) Kurumun gelirleri, Kurum tarafından ve sadece aşağıdaki amaçlar doğrultusunda kullanılabilir.

a) Kurum tarafından verilen sigorta ve reasürans teminatlarına ilişkin tazminat ödemeleri, hasar tespit işlemlerine ilişkin ödemeler ve mahkeme masrafları,

b) Kurumun yönetimi ve işleyişi için gerekli masraflar,

c) Yurtiçi ve yurtdışı piyasalardan sağlanan reasürans ve benzeri koruma teminatlarına ilişkin ödemeler,

ç) Kurumun görev alanına giren konularda yapacağı çalışma ve araştırmalara ilişkin ödemeler,

d) Danışmanlık hizmetleri ve yatırım yönetimi gibi dışarıdan sağlanan hizmetlere ilişkin ödemeler,

e) Halkla ilişkiler, tanıtım ve eğitim kampanyalarına ilişkin ödemeler,

f) Sigorta şirketlerine ve diğer aracı kuruluşlara ödenen komisyonlar,

g) Kurumun aldığı borçların geri ödenmesine ilişkin faiz ve anapara ödemeleri,

ğ) Retrosesyon ve reasürans primleri ile reasürans komisyonları.

(4) Kurum varlıklarının yatırıma yönlendirilmesinde, yatırım araçları bakımından çeşitlendirme yapılır ve öncelikli olarak; varlıkların likit olması, anapara kaybı riskinin en düşük olması ve getiri oranının yüksek olması ilkeleri esas alınır.

Hasar fazlası desteği

MADDE 8- (1) Kurum tarafından üstlenilen riskler için ulusal ve uluslararası piyasalardan uygun koşullarda yeterli koruma sağlanamaması hâlinde, Bakanın teklifi ile Bakanlar Kurulunca belirlenecek kısmının uygun bir bedel karşılığında Devlet tarafından taahhüt edilmesine karar verilebilir.

Kurumun gelirleri ve kullanılabileceği yerler

MADDE 9- (1) Kurumun gelirleri; sigorta ve reasürans primlerinden, reasürans ve retrosesyon işlemlerinden elde edilen komisyonlardan, Kurum varlıklarından sağlanan gelirlerden ve sair gelirlerden oluşur.

(2) Kurum, tazminatların ödenmesi için gerekli görülen durumlarda yıllık prim gelirlerinin toplam tutarını geçmemek üzere Bakanın uygun görüşü ile borçlanabilir.

(3) Kurumun gelirleri, Kurum tarafından ve sadece aşağıdaki amaçlar doğrultusunda kullanılabilir:

a) Kurum tarafından verilen sigorta ve reasürans teminatlarına ilişkin tazminat ödemeleri, hasar tespit işlemlerine ilişkin ödemeler ve mahkeme masrafları.

b) Kurumun yönetimi ve işleyişi için gerekli masraflar.

c) Yurtiçi ve yurtdışı piyasalardan sağlanan reasürans ve benzeri koruma teminatlarına ilişkin ödemeler.

ç) Kurumun görev alanına giren konularda yapacağı çalışma ve araştırmalara ilişkin ödemeler.

d) Danışmanlık hizmetleri ve yatırım yönetimi gibi dışarıdan sağlanan hizmetlere ilişkin ödemeler.

e) Halkla ilişkiler, tanıtım ve eğitim kampanyalarına ilişkin ödemeler.

f) Sigorta şirketlerine ve diğer aracı kuruluşlara ödenen komisyonlar.

g) Kurumun aldığı borçların geri ödenmesine ilişkin faiz ve anapara ödemeleri,

ğ) Retrosesyon ve reasürans primleri ile reasürans komisyonları.

(4) Kurum varlıklarının yatırıma yönlendirilmesinde, yatırım araçları bakımından çeşitlendirme yapılır ve öncelikli olarak; varlıkların likit olması, anapara kaybı riskinin en düşük olması ve getiri oranının yüksek olması ilkeleri esas alınır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)**ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**
Zorunlu Deprem Sigortası**Kapsam ve sigorta yapma zorunluluğu**

MADDE 10- (1) 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamındaki bağımsız bölümler, tapuya kayıtlı ve özel mülkiyete tâbi taşınmazlar üzerinde mesken olarak inşa edilmiş binalar, bu binaların içinde yer alan ve ticarethane, büro ve benzeri amaçlarla kullanılan bağımsız bölümler ile doğal afetler nedeniyle Devlet tarafından yaptırılan veya sağlanan kredi ile yapılan meskenler zorunlu deprem sigortasına tâbidir.

(2) 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanununa tâbi olan veya kamu hizmet binası olarak kullanılan binalar ve bağımsız bölümler, köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturanlarca köy yerleşik alanları ve civarında ve mezralarda yapılan binalar ile Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamında olsalar dahi tamamı ikamet dışı amaçlarla kullanılan binalar zorunlu deprem sigortasına tâbi değildir.

(3) Birinci fıkrada belirtilen binalar ve bağımsız bölümler için malikler veya intifa hakkı sahipleri tarafından zorunlu deprem sigortası yaptırılır ve bu sigorta her yıl yenilenir.

(4) Kurum, ilgili mevzuata aykırı olarak inşa edildiği, projeye aykırı olarak ve taşıyıcı sistemi olumsuz yönde etkileyecek şekilde tadil edildiği veya zayıflatıldığı tespit edilen binaları sigortalamama hakkına sahiptir.

Yükümlülerin saptanması ve sigortanın kontrolü

MADDE 11- (1) Zorunlu deprem sigortasını yaptırmakla yükümlü olanlar, 10 uncu madde hükümleri çerçevesinde Kurum tarafından tespit edilir. Mahallî idareler dahil kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler, sigorta yükümlülerinin saptanması ve izlenmesine yönelik olarak Kurum tarafından kendilerinden istenecek bilgileri belirli aralıklarla ve düzenli olarak vermek zorundadır. Bu konudaki bilgi paylaşımı, gerektiği hâlde, elektronik ortamda yapılabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Zorunlu Deprem Sigortası**Kapsam ve sigorta yapma zorunluluğu**

MADDE 10- (1) 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamındaki bağımsız bölümler, tapuya kayıtlı ve özel mülkiyete tâbi taşınmazlar üzerinde mesken olarak inşa edilmiş binalar, bu binaların içinde yer alan ve ticarethane, büro ve benzeri amaçlarla kullanılan bağımsız bölümler ile doğal afetler nedeniyle Devlet tarafından yaptırılan veya sağlanan kredi ile yapılan meskenler zorunlu deprem sigortasına tâbidir.

(2) 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanununa tâbi olan veya kamu hizmet binası olarak kullanılan binalar ve bağımsız bölümler, köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturanlarca köy yerleşik alanları ve civarında ve mezralarda yapılan binalar ile 634 sayılı Kanun kapsamında olsalar dahi tamamı ikamet dışı amaçlarla kullanılan binalar zorunlu deprem sigortasına tâbi değildir.

(3) Birinci fıkrada belirtilen binalar ve bağımsız bölümler için malikler veya intifa hakkı sahipleri tarafından zorunlu deprem sigortası yaptırılır ve bu sigorta her yıl yenilenir.

(4) Kurum, ilgili mevzuata ve projeye aykırı olarak inşa edilen binaları sigortalamama hakkına sahiptir. Kurum, taşıyıcı sistemi olumsuz yönde etkileyecek şekilde tadil edildiği veya zayıflatıldığı tespit edilen binaları sigortalamaz. Bu tespit yapıldığı binaların listesi Kurum tarafından ilgili idareye gönderilir.

Yükümlülerin saptanması ve sigortanın kontrolü

MADDE 11- (1) Zorunlu deprem sigortasını yaptırmakla yükümlü olanlar, 10 uncu madde hükümleri çerçevesinde Kurum tarafından tespit edilir. Mahallî idareler dâhil kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler, sigorta yükümlülerinin saptanmasına ve izlenmesine yönelik olarak Kurum tarafından kendilerinden istenecek bilgileri belirli aralıklarla ve düzenli olarak vermek zorundadır. Bu konudaki bilgi paylaşımı, gerektiği hâlde, elektronik ortamda yapılabilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(2) Tapu sicil müdürlükleri, maliklerin veya intifa hakkı sahiplerinin taleplerine bağlı olarak tapu kütüğünde bu sigortaya tâbi bağımsız bölümler ve binalarla ilgili tescil işlemlerini veya tapuya kayıtlı taşınmazın kayda tâbi olmayan bir taşınmaza dönüşmesi hâli hariç olmak üzere terkin işlemlerini zorunlu deprem sigortasının yaptırıldığı ve işlem tarihi itibarıyla geçerli olduğu belgelenmedikçe yapamaz.

(3) Zorunlu deprem sigortasının kapsamına giren binalar ve bağımsız bölümlerle ilgili olarak malikler veya intifa hakkı sahipleri tarafından yaptırılan su ve elektrik abonelik işlemlerinde ve bu hizmetlerin temini süresince zorunlu deprem sigortasının yaptırılması şartı aranır.

(4) İkinci ve üçüncü fıkra hükümlerinin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, ilgili kurumların görüşü alınarak Müsteşarlık tarafından belirlenir.

Sigortalının sorumluluğu

MADDE 12- (1) Malik veya intifa hakkı sahibi, binanın ve her bir bağımsız bölümün projeye aykırı olarak ve taşıyıcı sistemi olumsuz yönde etkileyecek şekilde tadil edilmesine veya zayıflatılmasına karşı gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(2) Malik veya intifa hakkı sahibi, hasarın projeye aykırı olarak ve taşıyıcı sistemi olumsuz yönde etkileyecek tadilat nedeniyle ortaya çıktığının tespit edilmesi durumunda, sigortadan tazminat alma hakkını kaybeder.

Tarife ve talimatlar ile uygulama esasları ve genel şartlar

MADDE 13- (1) Zorunlu deprem sigortasına ilişkin tarife ve talimatlar ile azami teminat tutarı her yıl Bakan tarafından belirlenir ve Resmî Gazetede yayımlanır. Sigorta primlerinin tespitinde; binanın yüzölçümü, inşaat türü ve kalitesi, binanın üzerinde bulunduğu arazinin zemin özellikleri, deprem riski ve benzeri unsurlar değerlendirilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(2) Tapu sicil müdürlükleri, maliklerin veya intifa hakkı sahiplerinin taleplerine bağlı olarak tapu kütüğünde bu sigortaya tâbi bağımsız bölümler ve binalarla ilgili tescil işlemlerini veya tapuya kayıtlı taşınmazın kayda tâbi olmayan bir taşınmaza dönüşmesi hâli hariç olmak üzere terkin işlemlerini zorunlu deprem sigortasının yaptırıldığı ve işlem tarihi itibarıyla geçerli olduğu belgelenmedikçe yapamaz.

(3) Zorunlu deprem sigortasının kapsamına giren binalar ve bağımsız bölümlerle ilgili olarak yaptırılan su ve elektrik abonelik işlemlerinde, zorunlu deprem sigortasının varlığı ilgili kuruluşça kontrol edilir. Bu kontrol, gerektiği hâlde, Kurum tarafından elektronik ortamda sağlanan bilgi ve olanaklar ile yapılabilir.

(4) İkinci ve üçüncü fıkra hükümlerinin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, ilgili kurumların görüşü alınarak Müsteşarlık tarafından belirlenir.

(5) Kurum, sigortanın yapılması ve düzenli olarak yenilenmesi için zorunlu deprem sigortasının kapsamına giren bina ve sitelerin yönetimleri ile kontrol uygulamaları geliştirebilir.

Sigortalının sorumluluğu

MADDE 12- (1) Malik veya intifa hakkı sahibi, binanın ve her bir bağımsız bölümün projeye aykırı olarak ve taşıyıcı sistemi olumsuz yönde etkileyecek şekilde tadil edilmesine veya zayıflatılmasına karşı gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(2) Malik veya intifa hakkı sahibi, hasarın projeye aykırı olarak ve taşıyıcı sistemi olumsuz yönde etkileyecek tadilat nedeniyle ortaya çıktığının tespit edilmesi durumunda, sigortadan tazminat alma hakkını kaybeder.

Tarife ve talimatlar ile uygulama esasları ve genel şartlar

MADDE 13- (1) Zorunlu deprem sigortasına ilişkin tarife ve talimatlar ile azami teminat tutarı her yıl Bakan tarafından belirlenir ve Resmî Gazetede yayımlanır. Sigorta primlerinin tespitinde; binanın yüzölçümü, inşaat türü ve kalitesi, binanın üzerinde bulunduğu arazinin zemin özellikleri, deprem riski ve benzeri unsurlar değerlendirilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(2) Zorunlu deprem sigortasına ilişkin uygulama usul ve esasları ile sigorta genel şartları Müsteşarlık tarafından belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Diğer Hükümler

Yönetmelik

MADDE 14- (1) Bu Kanunun uygulamasına ilişkin yönetmelikler bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde yürürlüğe konulur.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 15- (1) 25/11/1999 tarihli ve 587 sayılı Zorunlu Deprem Sigortasına Dair Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 16- (1) 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunun 29 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu Kanundan ve ilgili diğer mevzuattan doğan Devletin konut kredisi açma ve bina yaptırma yükümlülükleri, zorunlu deprem sigortası yaptırılmamış olmasının tespit edilmesiyle birlikte ortadan kalkar.”

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Mülga 587 sayılı Zorunlu Deprem Sigortasına Dair Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Doğal Afet Sigortaları Kurumunun aktif ve pasifleri ile her türlü hak ve yükümlülükleri, hiçbir işleme gerek kalmaksızın, bu Kanunla kurulan Doğal Afet Sigortaları Kurumuna devredilmiş sayılır.

(2) Mülga 587 sayılı Zorunlu Deprem Sigortasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci maddesine göre Yönetim Kuruluna atanan üyelerden, aynı maddenin (a) ve (d) bentlerine göre atananlar hariç diğer üyeler görev sürelerinin sonuna kadar görevlerine devam eder.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(2) Zorunlu deprem sigortası bulunan ve deprem nedeniyle hasar gören binalara ilişkin tazminat, gerekli bilgi ve belgeler ile hasar tespitinin tamamlanmasını müteakip en geç 30 gün içinde ödenir.

(3) Zorunlu deprem sigortasına ilişkin uygulama usul ve esasları ile sigorta genel şartları Müsteşarlık tarafından belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Diğer Hükümler

Yönetmelik

MADDE 14- (1) Bu Kanunun uygulamasına ilişkin yönetmelikler bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde yürürlüğe konulur.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 15- (1) 25/11/1999 tarihli ve 587 sayılı Zorunlu Deprem Sigortasına Dair Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 16- (1) 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunun 29 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Zorunlu deprem sigortası kapsamındaki binalar için, bu Kanundan ve ilgili diğer mevzuattan doğan Devletin konut kredisi açma ve bina yaptırma yükümlülükleri, zorunlu deprem sigortası yaptırılmamış olmasının tespit edilmesiyle birlikte ortadan kalkar.”

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunla mülga 587 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Doğal Afet Sigortaları Kurumunun aktif ve pasifleri ile her türlü hak ve yükümlülükleri, hiçbir işleme gerek kalmaksızın, bu Kanunla kurulan Doğal Afet Sigortaları Kurumuna devredilmiş sayılır.

(2) Bu Kanunla mülga 587 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci maddesine göre Yönetim Kuruluna atanan üyelerden, aynı maddenin (a) bendine göre atanan hariç diğer üyeler görev sürelerinin sonuna kadar görevlerine devam eder.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunda belirtilen yönetmelik ve diğer düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar, bunların düzenleyeceği konulara ilişkin mevcut düzenlemelerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce Müsteşarlık ile teknik işletici arasında yapılan sözleşme, süresi sonuna kadar devam eder.

Yürürlük ve Yürütme

MADDE 17- (1) Bu Kanun 30/6/2009 tarihinde yürürlüğe girer ve hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunda belirtilen yönetmelik ve diğer düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar, bunların düzenleyeceği konulara ilişkin mevcut düzenlemelerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce Müsteşarlık ile teknik işletici arasında yapılan sözleşme, süresi sonuna kadar devam eder.

Yürürlük

MADDE 17- (1) Bu Kanun yayımı tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

C. Çiçek

Devlet Bakanı

M. Aydın

Devlet Bakanı

N. Çubukçu

Adalet Bakanı

M. A. Şahin

Dışişleri Bakanı

A. Babacan

Bayındırlık ve İskân Bakanı

F. N. Özak

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. M. Eker

En. ve Tab. Kay. Bakanı

M. H. Güler

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

H. Yazıcı

Devlet Bakanı

M. Başesgioğlu

Devlet Bakanı

M. Şimşek

Millî Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Maliye Bakanı

K. Unakıtan

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

F. Çelik

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

N. Ekren

Devlet Bakanı

K. Tüzmen

Devlet Bakanı

M. S. Yazıcıoğlu

İçişleri Bakanı

B. Atalay

Millî Eğitim Bakanı

H. Çelik

Ulaştırma Bakanı

B. Yıldırım

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. Z. Çağlayan

Çevre ve Orman Bakanı

V. Eroğlu